

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
РІВНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Факультет музичного мистецтва
Кафедра музикознавства, фольклору та музичної освіти

УДК 78.03(477.81) : [780.8 : 780.64]

СОЛТУС ВІКТОР ВОЛОДИМИРОВИЧ

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
ПОСТАТЬ БОГДАНА ЯРЕМКА
У КОНТЕКСТІ СТАНОВЛЕННЯ
СОПЛКОВОГО ВИКОНАВСТВА НА РІВНЕНЩИНІ
на здобуття освітнього ступеню «Магістр»
спеціальність В5 «Музичне мистецтво»

Науковий керівник – професор
Богдан Йосипович Столярчук

Рівне – 2025

УДК 78.03(477.81) : [780.8 : 780.64]

Солтус В. В. «Постать Богдана Яремка у контексті становлення сопілкового виконавства на Рівненщині»: кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеню «магістр» / [наук. кер. – професор Б. Й. Столярчук]. Рівне: РДГУ, 2025. 66 с.

Описано життєвий та творчий шлях Богдана Яремка як дослідника інструментальної традиційної музики Бойківщини та Гуцульщини, виконавця, педагога, яскравого представника української та європейської етноорганології.

Охарактеризовано основні аспекти кандидатської дисертації Б. Яремка та його наукових праць, пов'язаних з вивченням сопілкової культури Карпатського регіону. Проаналізовано специфіку експедиційної та етнопедагогічної роботи, окреслено найважливіші віхи концертної діяльності Б. Яремка та студентів його класу.

Рецензент:

Дзвінка Роман Іванович – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри музикознавства, фольклору та музичної освіти факультету музичного мистецтва Рівненського державного гуманітарного університету.

ПЛАН

ВСТУП.....	4
РОЗДІЛ 1. ХАРАКТЕРИСТИКА НАУКОВОГО ДОРОБКУ БОГДАНА ЯРЕМКА	
1.1. Становлення творчих та наукових інтересів.....	8
1.2. Основні положення дисертаційного дослідження на основі власних експедиційно-польових матеріалів	12
1.3. Публікації фахових видань як результат ґрунтовної науково-дослідної роботи.....	17
РОЗДІЛ 2. ДІЯЛЬНІСТЬ БОГДАНА ЯРЕМКА ЯК ПЕДАГОГА ТА ВИКОНАВЦЯ	
2.1. Засвоєння досвіду народних майстрів та музикантів в умовах традиційного середовища.....	24
2.2. Специфіка етнопедагогічної роботи.....	31
2.3. Концертування у сольному та ансамблевому виконавстві	36
ВИСНОВКИ.....	41
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	43
ДОДАТКИ.....	51

ВСТУП

Традиційне сопілкове виконавство є невід'ємною складовою народномузичної культури українців. Сопілка та її локальні різновиди поширені у багатьох регіонах України, зокрема й на Рівненщині. У другій половині XX ст. сопілка починає активно використовуватися як професійний сольний та ансамблевий інструмент, одночасно побутуючи і в народному музичному середовищі. Формування виконавської школи гри на сопілці на території Рівненщини великою мірою пов'язане з місцевими народними музичними традиціями, які своїми унікальними рисами збагачують національну музичну культуру України.

Постать Богдана Івановича Яремка у процесі становлення сопілкового виконавства на Рівненщині є однією з найзнаковіших. Започаткувавши на кафедрі народних інструментів Рівненського державного інституту культури клас сопілки, Б. Яремко вивів цей інструмент на сцену як концертний, виховав цілу плеяду випускників, які пізніше продовжили його справу у багатьох областях України та за її межами.

Інформація про життя та діяльність Богдана Яремка неодноразово висвітлювалася у наукових та популярних виданнях. Найбільше публікацій належить дружині та колезі Богдана Івановича Надії Супрун-Яремко – це численні замітки у газетах «Червоний прапор», «Культура і життя», «Сім днів», «Вісті Рівненщини» тощо, бібліографічні покажчики наукових праць і творчого доробку [41], статті у фахових збірниках: «Конттури життя і долі Богдана Яремка» [30], «Переблиски прожитого, пережитого, перебореного... (до 80-річчя від дня народження Богдана Яремка)» [32] та інші [28], [33].

Творчий доробок Б. Яремка не раз описував колега по цеху Богдан Столярчук, зокрема, в енциклопедичному виданні «Фольклористи Рівненщини» [23], двотомнику «Митці Рівненщини» [20], [21], та окремих

публікаціях [24], [25]. Деякі відомості про Б. Яремка, а також перелік його наукових праць опубліковано у книгах, присвячених ювілеям кафедри музичного фольклору [12], [13]. Основні віхи концертної та викладацької роботи Б. Яремка, пов'язаної з розвитком сопілкового виконавства на території нашої області, розглянув Роман Дзвінка у праці «Сопілкарство Рівненщини» [7].

Однак, до цього часу немає праці, яка би в повному обсязі висвітлювала усі аспекти творчої, науково-дослідної та педагогічної діяльності Богдана Яремка. Саме це зумовлює **актуальність** обраної нами теми.

Зв'язок кваліфікаційної роботи з науковою темою, планами або програмою кафедри. Магістерська робота виконана як складова частина комплексної наукової теми кафедри музикознавства, фольклору та музичної освіти Рівненського державного гуманітарного університету «Етномузична культура Західної України». Тему магістерської роботи затверджено на засіданні кафедри (протокол № 10 від 11.09.2024 р.).

Мета пропонованої роботи полягає в характеристиці внеску творчої, наукової, експедиційної та педагогічної роботи Богдана Яремка у становлення сопілкового виконавства на Рівненщині.

Поставлена мета передбачає вирішення наступних **завдань**:

- опрацювати друковану літературу, що прямо чи опосередковано стосується обраної теми;
- охарактеризувати період становлення творчих та наукових інтересів Б. Яремка;
- висвітлити фундаментальні положення його кандидатської дисертації;
- проаналізувати основні праці Б. Яремка з етноорганології;
- описати основні засади етнопедагогічної роботи;
- подати інформацію про концертну діяльність Б. Яремка та його студентів класу сопілки.

Об'єктом дослідження є науково-дослідна, творча та педагогічна діяльність Богдана Яремка, а **предметом** – її вплив на становлення сопілкового виконавства на території Рівненської області.

Методи наукового дослідження. У кваліфікаційній роботі використано комплекс загальнонаукових та спеціальних методів: *історико-біографічний* (опис життєвого шляху, наукової еволюції та творчих контактів Б. Яремка); *порівняльно-історичний* (аналіз поглядів Б. Яремка у контексті розвитку української етноорганології); *аналітичний або текстологічний* (опрацювання друкованих джерел, наукових статей і праць дослідника, виявлення провідних ідей та підходів); *джерелознавчий* (опрацювання друкованих та архівних матеріалів); *системно-аналітичний* (узагальнення отриманих результатів, виявлення зв'язків між теоретичними положеннями та практичною діяльністю Б. Яремка); *інтерпретації та узагальнення* (формулювання висновків щодо внеску Б. Яремка у розвиток сопілкарства на Рівненщині).

Основним **джерельним матеріалом** наукової роботи стали друковані праці Б. Яремка – збірники народної інструментальної музики, посібники, публікації у фахових виданнях тощо; дослідження сучасних науковців, присвячені його спадщині (Н. Супрун-Яремко, Б. Столярчук, Р. Дзвінка тощо), а також матеріали з фондів кафедри музикознавства, фольклору та музичної освіти Рівненського державного гуманітарного університету.

Наукова новизна. У роботі вперше висвітлюється інформація про постать відомого на Рівненщині виконавця, педагога та дослідника Богдана Яремка, яка включає усі аспекти його діяльності – наукову, експедиційну, викладацьку та творчу.

Апробація даного дослідження здійснювалася шляхом участі у I-й Міжнародній студентській науково-практичній конференції «Мистецька

освіта: теорія, методика, практика», що проходила 30-31 жовтня 2025 року дистанційно на базі Бердянського державного педагогічного університету, під час якої було виголошено доповідь на тему «Перші збірки сопілкової музики бойків та гуцулів у науковому доробку Богдана Яремка». За результатами конференції опубліковано тези доповіді: Солтус Віктор. Перші збірки сопілкової музики бойків та гуцулів у науковому доробку Богдана Яремка. *Мистецька освіта: теорія, методика, практика* : матеріали I Міжнар. студ. наук.-практ. конф. (30-31 жовтня 2025 р., м. Запоріжжя) / [упоряд. В.В. Григор'єва, О.Д. Бузова]. Запоріжжя : БДПУ, 2025. С. 185–189.

Структура дослідження. Кваліфікаційна робота складається зі Вступу, двох розділів, Висновків та Додатків. У першому розділі охарактеризовано науковий доробок Б. Яремка, зокрема описано процес формування творчих та наукових зацікавлень, проаналізовано основні положення його дисертаційного дослідження та найважливіших фахових видань. Другий розділ присвячено висвітленню основних аспектів етнопедагогічної та виконавської діяльності Богдана Яремка, а також впливу на його становлення народних музикантів з сільського середовища. Окрім того, у додатках подано перелік публікацій Б. Яремка, світлина видань та інші, які презентують знакові моменти його творчого життя. Робота доповнюється висновками та списком використаних джерел (64 позиції).

РОЗДІЛ 1

ХАРАКТЕРИСТИКА НАУКОВОГО ДОРОБКУ БОГДАНА ЯРЕМКА

1.1. Становлення творчих та наукових інтересів

Народився Богдан Яремко 14 серпня 1943 р. у селі Викоти Самбірського району на Львівщині передостаннім з шістьох дітей у сім'ї Івана та Марії Яремків [32, с.10]. Дитинство, що припало на період становлення радянської влади на Заході України, було нелегким. Найяскравіші дитячі враження та «зачарування від музики сталися в першому класі сільської школи від дотику до клавіш фортепіано» [24, с.62]. Участь Богдана Яремка у шкільному хорі старшокласників, а також зацікавлення народним танцем «Арканом» вплинули на вибір майбутньої професії, пов'язаної з мистецтвом – після закінчення школи він вступає до Самбірського культурно-освітнього училища на акторське відділення [32, с.11]. Однак, як зазначає дружина Богдана Івановича Надія Супрун-Яремко, «самодіяльний напрям радянського зразка в системі училищної освіти не задовольняв юного Богдана, а спілкування зі студентом-кларнетистом Дрогобицького музичного училища Зеновієм Ковалем вилилося в інтерес до бентежливих мелодій і віртуозних пасажів класичних п'єс кларнетового репертуару» [там же]. Тож після першого курсу Б. Яремко перервав навчання у цьому закладі і вступив до Дрогобицького музичного училища, де опановував гру на кларнеті в класі Романа Афанасійовича Гітліна.

Закінчивши у 1964 р. Дрогобицьке музичне училище, Богдан Яремко продовжив навчання у Львівській державній консерваторії імені Миколи Лисенка у класі доцента Володимира Миколайовича Носова (кларнет) та в оркестровому класі під керуванням професора Миколи Колесси. Досліджуючи творчість Б. Яремка, його колега Богдан Столярчук у статті «Богдан Яремко – дослідник традиційних сопілкових інструментів і їх

музики» зазначає: «У цей період навчання виникло зацікавлення до традиційної народної музики Гуцульщини – сопілкової, цимбальної та скрипкової – у виконанні студентів-однокурсників Василя Попадюка, Василя Петрованчука та Івана Арсенича» [24, с.62]. Слухаючи традиційні гуцульські мелодії у виконанні цих талановитих музикантів, вихідців із сільського середовища, Б. Яремко почав задумуватися про те, наскільки органічно вони відтворюють та розвивають інструментальні мелодії, будучи при цьому не «нотними» виконавцями.

У 1972 році після закінчення консерваторії Богдана Яремка було скеровано у м. Рівне, де він розпочав роботу викладачем кафедри духових інструментів Рівненського культурно-освітнього факультету Київського інституту культури¹. «Скромна камерна сопілка, яка щойно увійшла до складу студентського оркестру народних інструментів, одразу зацікавила молодого викладача і визначила його професійне майбутнє на кілька десятиліть» [34]. Оволодіваючи сопілковим виконавством в оркестрі під керівництвом Петра Свердлика, Богдан Яремко крок за кроком прокладав свій професійний шлях виконавця-соліста й ансамбліста, дослідника та педагога.

За словами Н. Супрун-Яремко, «...саме в Рівному визначився новий шлях Богдана Яремка...», який спочатку «...був пов'язаний із самостійним оволодінням хроматичною сопілкою, створенням для неї відповідного репертуару, переходом на іншу кафедру, творчими стосунками з львівським композитором Мирославом Корчинським, масштабна діяльність якого була скерована на розвиток академічного сопілкарства» [30, с.462].

У 1976 році відбувся перший сольний концерт Богдана Яремка як викладача, який своїм професійним виконавством вивів сопілку на концертну сцену [24, с.62]. У його виконанні прозвучали твори, написані спеціально для сопілки українськими композиторами В. Шумейком,

¹ Впродовж 1979-1998 рр. – Рівненський державний інститут культури, з 1998 р. – РДГУ.

М. Корчинським, Є. Козаком та іншими. За словами Н. Супрун-Яремко, «ця сопілкова імпреза, про яку тепло відгукнулася рівненська й київська преси, стала першим концертним заходом, після якого розпочалась інтенсивна виконавська діяльність Б. Яремка» [32, с.12].

У вересні наступного, 1977 року, Богдан Яремко взяв участь у Всесоюзному молодіжному фольклорному фестивалі та науковій конференції «Фольклор і сучасність», що проходили у м. Кіриші тодішньої Ленінградської області. Ця подія стала знаковою для подальшої наукової діяльності Б. Яремка, адже там він познайомився з молодим етноорганологом Ігорем Мацієвським², який, зацікавившись його колоритним виконанням гуцульської та поліської музики, спрямував Б. Яремка на неторований шлях дослідника автентичної інструментальної музики.

З цього часу розпочався досить тривалий та напружений період пошукової, збирацької та науково-дослідницької роботи Б. Яремка, який поєднувався з активною педагогічною діяльністю. Після першої фольклористичної експедиції Богдана Яремка в Косівський район Івано-Франківської області розпочався новий етап сприйняття музики народних інструменталістів-професіоналів, носіїв карпатської культури усної традиції, заклалися підвалини нового, етнофонічного мислення. Перед молодим дослідником постало чимало важливих завдань: здійснення численних фольклористичних експедицій у гірські райони Бойківщини та Гуцульщини; засвоєння методики збирацької роботи; оволодіння технікою аналітичної транскрипції народноінструментальних творів; опанування техніки гри на народних флейтових інструментах, в тому числі й в умовах традиційного музичного середовища; вивчення репертуару народних

² На той час Ігор Мацієвський був випускником Львівської консерваторії (1965, клас композиції А. Нікодемівича та А. Солтиса, клас етномузикології В. Гошовського), закінчив аспірантуру при Ленінградському інституті театру, музики і кінематографії (кер. І. Земцовський, захистив дисертацію на тему «Гуцульские скрипические композиции», 1970), автор статей про народну інструментальну музику.

виконавців; пізнання технології виготовлення народними майстрами духових музичних інструментів та багато інших [41, с.6-7].

У 1979 році Б. Яремко став засновником класу сопілки на кафедрі народних інструментів. Робота у ВНЗ дала йому змогу не тільки викладати спеціальні дисципліни з музики, а й активно продовжувати вивчення різноманітних народних інструментів [24, с.62]. Яскрава виконавська діяльність Богдана Івановича захопила й студентів його класу, які, натхненні своїм талановитим педагогом, із завзяттям освоювали гру на сопілці і постійно брали участь у концертній діяльності на сценах навчального закладу, Рівного та інших міст України.

З 1980 р. Б. Яремко починає працювати на кафедрі народного хорового співу (цього ж року до колективу кафедри приєдналася цимбалістка В'ячеслава Логвін). Як зазначається у виданні «Кафедри музичного фольклору – 30 років», «це послужило передумовою в утвердженні нового напрямку – науково-дослідної роботи, спрямованої на теоретичне осмислення різних аспектів народної музики з позиції етномузикознавства» [12, с.10].

Працюючи на кафедрі народного хорового співу, Б. Яремко став активно впроваджувати власні наукові досягнення у педагогічну практику. Поряд із академічною десятиотворною сопілкою він починає опановувати гру на традиційних народних інструментах, що побутували на Бойківщині та Гуцульщині, «зокрема освоїв малопоширені і маловідомі інструменти, такі як денцівка (свисткова флейта), фрілка (одноствольна відкрита флейта), керамічні зозулі та окарини (судинні свисткові флейти), ребро (багатоствольна свисткова флейта), теленка, свиріль (флейта Пана), бойківська пищавка» [24, с.62]. Манеру гри, способи звуковидобування, специфічні виконавські прийоми та сам репертуар Богдан Яремко переймав безпосередньо у самих народних виконавців під час численних фольклористичних експедицій.

1.2. Основні положення дисертаційного дослідження на основі власних експедиційно-польових матеріалів

У липні 1977 року Богдан Яремко здійснив першу фольклористичну експедицію у села Косівського району на Івано-Франківщині, після чого в його житті розпочався тривалий період дослідження карпатської інструментальної культури усної традиції. З цього часу Б. Яремко постійно виїжджав у села Івано-Франківської, Львівської, Чернівецької та Закарпатської областей, де від народних майстрів та місцевих музикантів записував інформацію про виготовлення традиційних духових інструментів, фіксував їх репертуар, здійснював аудіо- та відеозаписи виконання, робив світлини інструментів та інформантів. У результаті такої кропіткої діяльності, яка, за словами Н. Супрун-Яремко, майже завжди проходила «у важких умовах літніх і зимових Карпат» [30, с.463], було накопичено величезний архів фольклорно-етнографічних матеріалів, що потребували серйозного наукового осмислення.

Накопичивши численні записи традиційної інструментальної музики у фольклористичних експедиціях, Богдан Яремко занурився у складну роботу, пов'язану з систематизацією та опрацюванням зафіксованого польового матеріалу. Дослідник опановував методику транскрибування народноінструментальних творів, здійснював акустичні експерименти, пов'язані з виготовленням одноцівкових традиційних сопілок, вивчав механічні та фізичні властивості дерев, з яких виготовляють музичні інструменти. Разом з тим аналізував аудіозаписи народної музики, досконало переймаючи найтонші нюанси виконання сільських музикантів-віртуозів.

Розпочався довгий та складний шлях (1977-1994 рр.), кульмінацією якого став захист дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата

мистецтвознавства, тема роботи – «Роль виконавства у формуванні музичної традиції (на матеріалі української сопілкової музики Прикарпаття)» [55], науковий керівник – доктор мистецтвознавства, професор Ігор Мацієвський (Київ, 1995 р.). Впродовж 1986–1988 рр. Б. Яремко був аспірантом-здобувачем, а у 1988–1989 рр. – стажером сектору фольклору Ленінградського інституту театру, музики та кінематографії ім. М.К. Черкасова (нині – Російський інститут історії мистецтв у Санкт-Петербурзі) [41, с.7].

Разом з тим Б. Яремко брав участь в науково-практичних конференціях в Україні та за кордоном (Ленінград, Росія; Алма-Ата, Казахстан; Клайпеда, Литва), публікував фахові статті, в яких узагальнював результати власних наукових пошуків. Варто зазначити, що деякі перші праці Богдана Яремка видруковано російською мовою, як єдиноможливою у той час. Зокрема, на початковому етапі його дослідницької діяльності було опубліковано статті «О специфических особенностях экспедиционно-полевой работы с гуцульскими фрилкарями» (1984) [54], «Музичні інструменти Гуцульщини» (1986) [53], «Акустико-ергономічні властивості традиційних карпатських флейт і їх зв'язок з формуванням виконавських стилів» (1989) [44], «Вивчення досвіду виготовлення карпатських традиційних флейт» (1990) [46] тощо.

Як зазначає Н. Супрун-Яремко, «у цей відповідальний період постійною була моральна, дружня й фахова допомога наукового керівника, Ігоря Володимировича Мацієвського, а також і моя як дружини (від 1977 р.), колеги, наставниці [...], це був «золотий період» пізнання не лише самих себе в спільному сімейному житті, а й поступу в науці, коли кожний «у муках і радощах» відкривав «свій континент», а разом такі близькі своєю національною спорідненістю грані єдиного

«мистецького організму», яким є українська музична культура і її сподвижники» [42, с.155].

Вважаємо за доцільне детальніше зупинитися на основних положеннях кандидатської дисертації Богдана Яремка, присвяченій «проблемам традиційної сопілкової культури бойківської і гуцульської етнографічних зон України», метою якої є «заповнити прогалину, котра пов'язана з вивченням традиційного сопілкового виконавства, дати цільне уявлення про роль та значення особистості народного майстра-виготовлювача і музиканта-виконавця в збереженні й розвитку музичної традиції українських верховинців» [55, с.1].

У Вступі автор обґрунтовує актуальність роботи та визначає основні завдання дисертації; коротко характеризує доробки попередніх дослідників (істориків, літературознавців, етнографів, етномузикознавців тощо) стосовно вивчення гуцульських і бойківських народномузичних інструментів та репертуару традиційних виконавців; аналізує методологічні основи дисертаційного дослідження; описує наукову новизну та практичне значення роботи тощо. Основою джерельною бази дослідження стали власні експедиційні матеріали, зібрані Богданом Яремком у тодішньому Сколівському р-ні Львівської (села Грабовець, Пшанець, Либохори та Славське) та Косівському р-ні Івано-Франківської (села Брустури, Космач, Прокурава, Уторопи) областей [55, с.5].

Перший розділ, що має назву «Інструментарій: морфологія і музично-виконавська специфіка», присвячено характеристиці технологічних особливостей виготовлення народними майстрами традиційних одноцівкових сопілок та висвітленню результатів лабораторно-експериментальних досліджень фізичних і механічних властивостей кушової деревини (щільності, модуля пружності, акустичного опору). Богдан Яремко, намагаючись глибоко вникнути у специфіку традиційного сопілкового виконавства, детально вивчав досвід місцевих майстрів з

виготовлення фоярок, пищавок та денцівок (зокрема, Василя Бурака з с. Грабовець та Юрія Герасимюка з с. Прокурава).

Провівши ряд дослідів стосовно використання різних порід дерев для виготовлення народних сопілок, Б. Яремко згрупував їх на чотири класи за якісними показниками: I клас – свидина біла, клокичка периста, II клас – калина, III клас – глід колючий, IV клас – ліщина [55, с.11].

У другому розділі – «Взаємозв'язок аплікатури з музичною стилістикою і формотворенням» – автор аналізує звуковисотні аплікатурні позиції гри, описує виконавську аплікатуру головних опорних та варіантну пальцеву комбінаторику побічних тонів, відслідковує можливі аплікатурні комбінації. На основі особистого спілкування з носіями традиційної інструментальної музики, Б. Яремко виокремлює поняття «гра» (Бойківщина) та «стрій» (Гуцульщина) як основу народномузичної практики цих регіонів, що пов'язується з виконанням сопілкової музики в певних ладах з їх опорними тонами, зафіксованими в аплікатурі моторною пам'яттю виконавця [55, с.12].

У третьому розділі дисертації, «Роль інструментарію у формуванні індивідуальних і локальних музичних стилів», Богдан Яремко детально розглядає індивідуальні особливості виконавства найяскравіших бойківських (Юрій Греб, Іван Карпінський) та гуцульських (Григорій Линдюк, Микола Павлюк, Микола Думитрак) традиційних музикантів, характеризує застосовувані ними засоби музичної виразності (артикуляція, динаміка, акцентуація, дихальна техніка тощо), на основі чого подає узагальнену картину локальних стилів народноінструментальної музики історико-етнографічних регіонів Бойківщини та Гуцульщини.

Поряд з ґрунтовним теоретичним опрацюванням власноруч зібраного польового матеріалу, Б. Яремко доповнив дисертаційне дослідження об'ємним Додатком, у якому подано 19 зразків традиційної сопілкової

музики, власноруч транскрибованих автором наскрізно (цілісними творами), тексти казок і пісень про сопілку, таблиці, малюнки та фотоілюстрації.

Як зазначив науковий керівник дисертації Ігор Мацієвський, дисертаційне дослідження Б. Яремка базується на «коректній системі рівнів компаративних зіставлень: 1) різноетнічні, але морфологічно одновидові інструменти (шестигрифні бойківська пищавка і гуцульська денцівка); 2) одноетнічні, але різновидові флейти (гуцульські відкрита фрілка і свисткова денцівка); 3) поєднання етнічних та морфологічних диференціалів-індикаторів; 4) порівняльний аналіз типів аплікатури, фразування та формотворення мелодики в цілому; 5) типологія індивідуумів-виконавців з урахуванням усього комплексу етнопсихологічних та семіотичних аспектів їхньої творчої діяльності» [42, с.11].

Таким чином, дисертаційне дослідження Богдана Яремка, яке характеризується науковою глибиною, точністю і правдивістю висунутих у ньому положень та ідей, займає вагоме місце в сучасній українській етноорганології і є має вагоме загально-теоретичне значення в загальноєвропейській музичній фольклористиці.

1.3. Публікації фахових видань як результат ґрунтовної науково-дослідної роботи

Після успішного захисту дисертації Богдан Яремко продовжив роботу над систематизацією численних польових матеріалів, зафіксованих у фольклористичних експедиціях, почав працювати над підготовкою посібників з етноінструментознавства, першим з яких є «Уторопські сопілкові імпровізації» [62], опубліковані 1997 р. У праці подано 13 сопілкових п'єс, записаних Б. Яремком 1978 р. в с. Уторопи Косівського р-ну Івано-Франківської області від місцевого традиційного виконавця Миколи Дмитровича Павлюка (1925-1996), та власноруч транскрибованих автором. За жанровим складом подані твори поділяються на коломийки (№№ 1-9), весільні мелодії (№ 10), програмну (№ 11) та танцювальну музику (№№ 12-13). Транскрипції інструментальних зразків виконані у вигляді дворядкових партитур, де у першому рядку подається основний мелодичний каркас, а у другому – детальна розшифровка орнаментики.

Окрім самих нотних зразків, у посібнику висвітлено інформацію про сопілкарську традицію села Уторопи – різновиди флейтових інструментів, що тут побутують (одноцівкова сопілка, телинка («веснянка»), денцівка, довга сопілка); технологію виготовлення дерев'яних інструментів тощо. Подається розгорнутий творчий портрет народного професійного музиканта Миколи Павлюка, який, за словами його колег, «володів повним, темброво-експресивним звуком з легким вібрато, розвинутою технікою мелізматики, гострим почуттям ритму і темпу, легкістю створення імпровізаційних композицій» [62, с.7]. Описується репертуар виконавця та характеризується його спосіб гри на сопілці: «М. Д. Павлюк користувався прийомами октавного, квінтового і квартового передувань, комбінаторикою закритих і відкритих грифних отворів обох груп, а також

регулюванням сили подачі повітря в інструмент з метою кореляції висоти звука в межах півтону» [62, с.8].

Також Б. Яремко подає відомості про діяльність місцевої «весільної капели», в якій брав участь і Микола Павлюк. Доповнюється інформація двома таблицями з виконавською аплікатурою опорних та неопорних звуків основного, нижнього і середнього «строїв», а також текстологічними зауваженнями до нотацій сопілкових імпровізацій М. Павлюка.

У 1998 р. у Львові вийшла друком наступна праця Богдана Яремка – «Бойківська сопілкова музика» [45], яка стала логічним продовженням дослідження автором народноінструментальної традиції Західної України. Основою збірки стали фольклорно-етнографічні матеріали, зібрані Б. Яремком у селах Славсько, Грабовець, Пшанець, Либохора, Тухля, Толовецько, Терновка та Верхня Рожанка Сколівського р-ну Львівської обл. під час експедиційно-польових робіт у 1980, 1986 та 1995 рр.

Книга поділяється на дві частини – теоретичну та музичну. У першому, теоретичному розділі, автор на основі довготривалого спілкування з традиційними народними майстрами³ описав технологічний процес виготовлення пищавки, яка є невід’ємною складовою народної музичної культури бойків. Автор подає детальну інструкцію, починаючи від вибору деревини і закінчуючи поліруванням готового інструмента. Б. Яремко зазначає, що найчастіше пищавки виготовляють з «бузини чорної («білий боз»), свидини кров’яної (деревник), калини звичайної (калина), груші звичайної (груша), клена-явора (явір), черешні (черешня), вишні звичайної (вишня)» [45, с.5]. Зазначається, що народні майстри найчастіше використовують висушені заготовки, що полегшує процес свердління та допомагає отримати якісніші отвори. Попереднє свердління

³ Василь Бурак, Михайло Клочаник, Степан Куртяник, Михайло Куртяник – с. Грабовець; Іван Кирейто – с. Либохора; Павло Павлучкович – с. Терновка; Дмитро Пинів, Микола Савчин, Максим Саган – с. Верхня Рожанка.

здійснюється ручним та токарним способами при домінуючому ручному [45, с.8].

Богдан Яремко докладно відтворює конструкцію пищавок, виготовлених В. Бураком та М. Куртяником, аналізуючи параметри кожної з них за допомогою наочних ілюстрацій, описує виконавську аплікатуру та специфіку постановки виконавського апарату при грі на пищавці. Також автор характеризує манеру гри двох найяскравіших бойківських традиційних музикантів – Юрія Гребя та Івана Карпінського. Індивідуальний стиль Ю. Гребя він описує як «емоційно насичений і репрезентативний, барвистий й світло-радісний, спрямований на яскраве творче самовираження» тоді як характер виконавства І. Карпінського визначає як «внутрішньо поглиблений, споглядальний, інтимно-камерний, позбавлений ефектної репрезентативності» [45, с.21].

На основі власного досвіду Б. Яремко подає рекомендації педагогам та учням музичних шкіл, студентам ВНЗ музичних спеціальностей та всім охочим освоїти гру на пищавці стосовно опанування цим народним інструментом. Насамперед, як відзначає автор, «ознайомлення з принципом утворення прямого звукоряду і його передувань та вивчення аплікатури прямого та реального (робочого) звукорядів інструмента повинні поєднуватися з опануванням спочатку вокального, а потім пищавкового варіантів кожної коломийки» [45, с.23]. Оволодівши аплікатурою основних та побічних тонів нижнього й верхнього регістрів, спочатку слід намагатися відтворити основний мелодичний каркас коломийки і лише після остаточного засвоєння мелодії рекомендується збагачувати її орнаментикою – форшлагами, трелями, мордентами тощо.

Публікуються у праці й відомості про майстрів традиційних інструментів та виконавців пищавкових п'єс і коломийок, від яких Б. Яремко зафіксував основну етнографічну інформацію та музичні твори [див. 45, с.25-26].

Музична частина посібника вміщує по 12 зразків вокальних та пищавкових варіантів коломийок та 22 пищавкові п'єси, з яких 17 коломийок, 1 пісня та 1 до співу, 1 «тужна за вівцема» та 2 обрядових (коляда і весільна). У нотних транскрипціях відображається структура народномузичних творів, спеціальними знаками позначаються засоби музичної виразності (артикуляція, техніка дихання тощо), подається виконавська аплікатура. Більшість зразків мають дворядкову партитуру, де у нижньому рядку подається основна мелодія, а у верхньому детально розшифровується орнаментика. Деякі п'єси доповнюються третім нотним рядком, у якому зазначено вокальний супровід виконуваних мелодій (коломийки №№ 4,5,10,11,16, «Тужна за вівцема» та «Конопельки»). «Система ритмічної організації підкоряється не лише тактовій періодизації, але й закономірностям композиційної будови, що зумовлює використання і тактової риски і «риски у вигляді тактової» [45, с.19].

У 2003 р. вийшла друком праця Богдана Яремка «Етноінструментознавство» [49], рекомендована Міністерством освіти і науки України як навчальний посібник для студентів ВНЗ. У ній автор підсумував власний багаторічний досвід у галузі дослідження традиційної інструментальної культури Західної України, основну увагу зосередивши на найдревніших пастуших сопілкових інструментах.

Книга складається з чотирьох розділів, перший з яких присвячено характеристиці народних музичних інструментів, другий – дослідженню народноінструментальної традиції українськими фольклористами та етноорганологами. У третьому розділі аналізується стилістика та формоутворення карпатської сопілкової музики, розглядаються індивідуальні виконавські стилі кращих сільських музикантів-сопілкарів, а в четвертому – розкриваються проблеми сучасної музичної етнопедagogіки, зокрема виховання виконавців в умовах традиційного сільського середовища.

Теоретичний матеріал посібника насичений нотними прикладами, таблицями, світлинами народномузичних інструментів і самих музикантів, після кожного параграфа пропонуються контрольні питання, що допомагають краще засвоїти подану інформацію та узагальнити отримані знання. В кінці книги опублікована література до кожного розділу, а також викладені короткі відомості про виконавців-сопілкарів, учнів класу Богдана Яремка.

Продовжуючи досліджувати сопілкове виконавство Східних Карпат, Богдан Яремко постійно здійснював фольклористичні експедиції, ґрунтовно опрацював зафіксовані у них матеріали та готував на їх основі фахові статті, доповіді для участі у наукових конференціях тощо. Підсумком понад 30-річної науково-пошукової діяльності на теренах Гуцульщини стала монографія «Сопілкова музика гуцулів» [57], що вийшла друком 2014 року.

В її основу лягли матеріали польових досліджень з Косівського (м. Косів, сс. Космач, Брустури, Річка, Шепіт, Прокурава, Уторопи) та Верховинського (смт. Верховина, сс. Верхній Ясенів (присілок Буковець), Криворівня) районів Івано-Франківської обл. та Путильського р-ну Чернівецької обл. (м. Путила, сс. Підзахаричі, Дихтинець, Киселиці, Довгопілля) [57, див. табл. на сс. 166-174].

На початку праці Б. Яремко публікує два розгорнуті теоретичні розділи, у яких аналізує конструкції, будову, звукоряди, аплікатури глобулярних сопілок – керамічної зозулі та окарини (розділ I), та безсвисткових (фоярка, середня флоєра) і свисткових (денцівка) шестиотворних сопілок (розділ II). Також автор висвітлює інформацію про побутування та функціональне призначення цих інструментів серед гуцулів, подає робочі та розширені діатонічні звукоряди фоярки, описує способи тримання та видобування звуків, пропонує методичні поради щодо оволодіння грою на ній. Викладений матеріал насичений

прикладами, таблицями та наочними ілюстраціями, що значно полегшує сприйняття.

Подані у монографії сопілкові п'єси Б. Яремко, послуговуючись запропонованим І. Мацієвським жанровим угрупованням української традиційної інструментальної музики, диференціює на музику «до співу», «до танцю», «до слухання», «до коляди» та маршову весільно-обрядову [57, с.9]. Автор поділяє твори на три розділи за інструментами: 1) керамічна зозуля та окарина; 2) фоярка; 3) денцівка. Серед них найоб'ємнішим є середній, де опубліковано 23 мелодії, з яких 4 «до співу», 1 «до коляди», 2 «до слухання», 11 «до танцю» та 5 весільних обрядових маршів. Крайні розділи мають по 3 музичних зразки – у першому це мелодії «до слухання», а в останньому – «до співу».

Перед кожною нотною транскрипцією Б. Яремко пропонує аплікатуру тонів (ступенів) робочого звукоряду інструмента. П'єси нотовані у дворядкових партитурах, де у нижній розміщено основну мелодичну лінію, а у верхній подається детальний виклад орнаментики. Біля кожного твору вказується інформант, від якого було зафіксовано дану мелодію (Г. Матійчук, Г. Гавка, Д. Левицький, М. Думитрак, П. Мохнарчук, М. Мотрук, М. Гаджук, П. Грималюк, П. Реведжук, М. Павлюк, Г. Линдюк).

Третій розділ праці присвячено висвітленню творчих портретів чотирьох найяскравіших на погляд автора гуцульських сопілкарів – Миколи Думитрака, Петра Реведжука, Григорія Линдюка та Миколи Павлюка. Тут Б. Яремко описує шляхи професійного становлення кожного з них; подає відомості про капели, в яких музикували; характеризує репертуар, індивідуальні виконавські стилі, техніку гри та виконавські прийоми; аналізує сопілкові п'єси, виконувані цими народними музикантами тощо.

У таблиці, поданій в кінці монографії, публікується список усіх гуцульських традиційних сопілкарів (як професіоналів, так і аматорів), від яких здійснював записи Б. Яремко. Зокрема, вказується населений пункт і дата проведення експедиційного сеансу, освіта та соціальний стан виконавця, на якому рівні володіє інструментом, а також зафіксований репертуар. Праця «Сопілкова музики гуцулів» є вагомою пам'яткою традиційної культури України, яка слугує цінним дидактичним та репертуарним матеріалом для всіх охочих оволодіти грою на гуцульських народних сопілкових інструментах.

Вважаємо необхідним згадати тут і збірник наукових праць Богдана Яремка «Сопілкова культура Східних Карпат» [42], видрукуваний вже після смерті автора у 2025 році під науковою редакцією Надії Супрун-Яремко. У ньому зібрано публікації Б. Яремка різних років, в яких розглядаються проблеми бойківського та гуцульського сопілкарства. Книга складається з шести розділів: I. Сопілкарство на Бойківщині; II. Музичні інструменти бойків; III. Музичні стилі карпатських сопілкових п'єс; IV. Виконавська аплікатура бойківської пищавки; V. Народна термінологія; VI. Етномузична педагогіка.

Вагомим є додаток до розділів (майже 100 сторінок), у якому подано бібліографічний покажчик наукових праць і творчого доробку Б. Яремка, а також його світлина з фольклористичних експедицій, концертних виступів, педагогічної діяльності та приватного життя.

Таким чином, зразки традиційної сопілкової музики, особисто зафіксовані, транскрибовані та опубліковані Б. Яремком, а також ґрунтовні теоретичні розвідки та етнографічні матеріали, подані у вищезазначених працях, є вагомим внеском у розвиток як українського, так і загалом європейського етноінструментознавства і заслуговують уваги наступних дослідників у галузі музичної фольклористики.

РОЗДІЛ 2

ДІЯЛЬНІСТЬ БОГДАНА ЯРЕМКА ЯК ПЕДАГОГА ТА ВИКОНАВЦЯ

2.1. Засвоєння досвіду народних майстрів та музикантів в умовах традиційного середовища

Здійснюючи фольклористичні експедиції у багатьох населених пунктах Бойківщини та Гуцульщини, тісно спілкуючись з місцевими музикантами та майстрами-виготовлювачами традиційних духових інструментів, Богдан Яремко намагався якнайточніше перейняти їх багаторічний досвід, опанувати репертуар, техніку гри та специфічні виконавські прийоми. Максимально уважний до деталей від відзначав найтонші нюанси виконання, докладно аналізував їх та впроваджував у практику.

Під час першої експедиції Б. Яремка у Косівський район Івано-Франківської області в липні 1977 р., його інформантами були мультиінструменталіст Григорій Матійчук з с. Річка та аматор-сопілкар Микола Матійчук з с. Прокурава, спілкування з якими справило неабияке враження на молодого дослідника. Зокрема, від Григорія Матійчука, якого називали «людина-оркестр», було записано твори, виконувані талановитим музикантом на трембіті, цимбалах, скрипці, дуді, теленці, флюярі, фюєрці, денцівці, керамічній зозулі та дримбі [57, с.170-171]. У червні-липні 1978 р. Б. Яремко знову відвідав Косівщину, де здійснював записи від традиційних виконавців у селах Космач, Брустури, Уторопи та Прокурава. В цей же час проводилися фольклористичні експедиції в смт. Верховина («Жеб'є») та с. Криворівня Верховинського р-ну.

Пізніше географія досліджуваних Б. Яремком населених пунктів значно розширилася. Він продовжував фіксувати інструментальну, а інколи

і вокальну народну музику у селах Надвірнянського та, частково, Коломийського районів Івано-Франківської, Вижницького та Путильського районів Чернівецької, Сколівського, Турківського і Самбірського районів Львівської, Рахівського та Міжгірського районів Закарпатської області. Впродовж 1992–1997 рр. періодично проводилися фольклористичні експедиції у Дубровицькому, Зарічненському, Рокитнівському, Корецькому та Рівненському районах Рівненської області. Також спільно з дружиною Надією Супрун-Яремко було здійснено записи різножанрових українських пісень у 62-х поселеннях 20-ти районів Краснодарського краю Російської федерації в місцях історичного заселення запорозьких козаків (1990–1996 роки) [41, с.36].

Що стосується власне сопілкового виконавства, найважливішу роль у професійному становленні Богдана Яремка відіграло його спілкування з традиційними музикантами та майстрами, що проживали у Сколівському р-ні Львівської (Бойківщина) та Косівському р-ні Івано-Франківської (Гуцульщина) областей. «Для проникнення у глибину традиційного бойківського сопілкарства ретельно вивчався багаторічний досвід виготовлення пищавки, емпірично згромаджений народними майстрами-виготовлювачами, зокрема Василем Бураком» [45, с.4]. З цим талановитим будівельником, столяром, майстром різноманітних музичних інструментів, що мешкав у с. Грабовець на Сколівщині, Б. Яремко зустрічався тричі – у 1980, 1986 та 1995 рр. Під час кількадечних експедиційних сеансів, він переймав його знання та практичні навички, зокрема про підбір деревини, враховуючи її фізичні та механічні властивості, особливості висушування заготовок-трубок і ручної обробки їх зовнішньої поверхні, виготовлення в оброблених трубках «грального пристрою», специфіку розміщення грифних отворів, їх випалювання та кінцеву обробку готового інструменту.

Також Б. Яремко засвоював досвід й інших народних майстрів з цього району – Михайла Клочаника, Степана та Михайла Куртяників з с. Грабовець, Івана Кирейта з с. Либохора, Павла Павлучковича з с. Терновка, Дмитра Пиніва, Миколи Савчина і Максима Сагана з с. Верхня Рожанка [45, с.25].

На Гуцульщині, де найпоширенішими серед народних флейт є денцівка та фоярка, технологію виготовлення цих інструментів Богдан Яремко переймав переважно на Косівщині, зокрема у селах Космач, Брустури, Прокурава та Уторопи. Одним із найвідоміших майстрів-виготовлювачів цього регіону був Юрій Гарасимюк з с. Прокурава [55, с.5], досвід якого був зафіксований і пізніше детально описаний у першому розділі кандидатської дисертації Б. Яремка.

Водночас із дослідженням технології виготовлення народних сопілок, Б. Яремко переймав від традиційних музикантів їх репертуар та оригінальні виконавські прийоми. З-поміж багатьох сільських виконавців, з якими Б. Яремко зустрічався під час фольклористичних експедицій, він виокремлював найталановитіших, чия гра вирізнялася яскравим місцевим колоритом, розвиненою технікою, емоційною виразністю, високим рівнем володіння інструментом.

Вивчаючи бойківську сопілкову музику, Богдан Яремко особливу увагу приділив аналізу виконавства на пищавці – місцевому традиційному духовому інструменті – двох найхарактерніших музикантів цього регіону – Івана Карпінського з с. Пшанець та Юрія Гребя з с. Славське Сколівського р-ну Львівщини. Маючи різні темпераменти (І. Карпінський – спокійний, стриманий, Ю. Греб – експресивний), обидва виконавці репрезентують пищавкові п'єси по-своєму, виходячи з особистих якостей та індивідуальних особливостей гри. Описуючи стиль Івана Карпінського, Б. Яремко зазначає: «Динамічне насичення мелодики його п'єс перебуває у тісному взаємозв'язку з вимовлянням кожного її елементу і здійснюється

засобами наспівного, виразового нон легато, продовженого нон легато та легато... Застосування стаккато у І. Карпінського відсутнє, оскільки цей штрих лишає сопілку протягливого звучання у «нижньому регістрі» і не дає великої глибини тону у процесі розвитку мелодії» [45, с.21].

Коли виконавську манеру І. Карпінського можна охарактеризувати скоріше як інтимну та споглядальну, особистий стиль Юрія Гребя відзначається емоційною виразністю та яскравістю. «Експресивно-динамічна наповненість мелодики п'єс Ю. Гребя багата ритмоінтонаційною винахідливістю, виразово-гнучким вимовлянням, що посилюється зовнішнім і внутрішнім акцентуванням» [45, с.21].

Спілкуючись з традиційними виконавцями на пищавці під час фольклористичних експедицій, спостерігаючи за їх грою в польових умовах та аналізуючи аудіо- та відеозаписи їхнього музикування, Б. Яремко підсумовує: «Щоб відтворити на пищавці мелодію, необхідно включити в дію виконавське дихання, резонатори порожнини рота і носа, язик і пальцеву моторику. Особливу роль у процесі вимовляння звуків відіграє язик, кінчик якого регулює подачу повітряного струмочка, а його поверхня координує звучання голосних А, І у носовій і ротовій порожнинах. У вихідному моменті утворення звука ударом язика по краю зубів вимовляється приголосна літера Т, що забезпечує чітке, чисте й легке формування першого і наступних звуків у будь-якому регістрі» [42, с.33].

У той час як на Бойківщині найпоширенішим традиційним духовим інструментом є пищавка, серед народних музикантів Гуцульщини значного розповсюдження набули окарина, керамічна зозуля, «денцівка», «фуярка» та «флоєра». Досліджуючи сопілкову музику Гуцульського регіону, Богдан Яремко впродовж 1977-2010 рр. здійснив збирацькі сеанси з 37-ма традиційними виконавцями-професіоналами та аматорами [57, с.166-174], від яких фіксував різножанрові інструментальні твори й

етнографічну інформацію, переймав манеру гри, аналізував особливості індивідуальних стилів та ін.

«Потужний функціонуючий пласт гуцульського сопілкарства» [57, с.126] був виявлений Б. Яремком у Косівському районі Івано-Франківщини, де на традиційних інструментах грали цілими родинами (Думитраки, Данищуки, Павлюки). Найвідомішими виконавцями на Косівщині були Дмитро Левицький «Косован», Петро Реведжук «Швидик», Петро Мохначук «Васьків», Григорій Линдюк «Ковбанів», Іван Ісайчук «Іванина» (с. Космач); Василь та Іван Думитраки «Дим'яніви», Микола та Юрій Данищуки «Палагнюки» (с. Шепіт); Микола Думитрак «Дим'янів» (с. Брустури); Григорій Матійчук, Петро Грималюк «Іванищук» (с. Річка); Микола Павлюк (с. Уторопи) та інші. Серед традиційних музикантів з інших місцевостей варто відзначити Михайла Гаджука (с. Криворівня Верховинського р-ну), Василя Москаля з с. Киселиці та Станіслава Різака з с. Довгопілля Путильського р-ну Чернівецької обл. тощо.

Одним із перших гуцульських музикантів, з якими познайомився Б. Яремко, був самобутній уторопський сопілкар Микола Павлюк, який почав займатися музикою з 12 років. Переконавши маму придбати йому сопілку, «... він почав переймати прийоми гри (спосіб тримання інструмента, постановку губного апарату, принцип видобування звуку) від місцевих сопілкарів, яких любив слухати на весіллях» [62, с.7]. М. Павлюк грав на «фоярках» «а¹», «h¹» та «b¹» [57, с.172]. Досліджуючи спосіб звуковидобування М. Павлюка, Богдан Яремко зауважив: «... губами утворюють вузьку щілину, ніби готуються до свисту, права частина вдувного отвору торкається до правого куточка губ так, щоб вони охопили не більше 2-3 мм. обточеного краю трубки, ліва частина вдувного отвору повинна точно збігатися з губною щілиною [62, с.8-9]. З 15 років Микола

Павлюк грав у «весільній капелі», був талановитим музикантом-віртуозом, знаним на всю область.

Значну частину сопілкового репертуару Б. Яремко зафіксував від видатного музиканта з с. Брустури Миколи Думитрака («Дим'яніва») під час фольклористичних експедицій у 1980, 1982 та 2004 рр. М. Думитрак професійно володів грою на «фуярці», довгій «флюярі», скрипці, був відомим «весільним музикою», брав участь у капелі «Буківчанка», капелах під керівництвом Петра Коб'юка та Івана Лобачука, Михайла Федорина, а в 1968 р. організував власну капелу, до якої входили члени його родини та мешканці Брустур і сусідніх сіл [59, с.121]. Сопілковий репертуар М. Думитрака складався з весільно-обрядових мелодій («бервінкові», «до співу»), мелодій «до слухання» («Старовинні мелодії про Довбуша», «Полонинська мелодія»), весільних обрядових маршів («Дай, Боже, в добрий час», «Марш музикантів» тощо), гуцульських танців («Голубка», «Аркан», «Чабан», «Гуцулка») та привнесених танців (вальси, фокстроти та ін.) [57, с.129].

Аналізуючи сопілкові п'єси, виконувані М. Думитраком, Богдан Яремко зазначає, що його індивідуальний стиль «...вирізняється регулярною ритмікою з метричними наголосами, які чергуються з акцентами, що досягаються засобами фактури (орнаментики) і мелодичної вершини. У музиці гуцульського музиканта ритмічна різноманітність поєднується із зовнішньою та внутрішньою акцентуацією, що забезпечує постійний мелодичний розвиток, який поновлюється в межах досить широкого амбітусного звукоряду» [59, с.124].

Варто згадати також відомого сопілкаря з с. Космач Петра Реведжука, творчий портрет якого опубліковано у праці «Сопілкова музика гуцулів» [57, с.134-148], а також в окремій публікації Б. Яремка [52]. Завдяки його таланту та багаторічному музикуванню у кращих

місцевих капелах, виконавець сформувався як професійний музикант-ансамбліст, так і сопілкар-соліст.

Говорячи про Петра Реведжука, його колега Василь Бербеничук відзначав, що він «... уже на початку своєї музикантської кар'єри (1960-ті рр.) здобув серед космацьких музикантів і мешканців села авторитет, виявляючи яскраву темпоритмічну точність гри і бездоганне знання різножанрового сопілкового репертуару. Мелодії його п'єс вирізнялися майстерною орнаментальною оснащеністю, відпрацьованою аплікатурною технікою, від якої залежить чистота інтонації [52, с.147].

Таким чином, спілкуючись з кращими носіями сопілкової традиції регіонів Бойківщини та Гуцульщини, Богдан Яремко фіксував їх різножанровий репертуар, переймав техніку звуковидобування і специфічні виконавські прийоми, фіксував інформацію про сольні та колективні форми музикування, притаманні цим місцевостям, а також технологію виготовлення традиційних музичних інструментів, а отримані під час фольклористичних експедицій матеріали пізніше використовував для теоретичних наукових студій та практичної діяльності.

2.2. Специфіка етнопедагогічної роботи

Педагогічна діяльність Богдана Яремка у Рівненському виші, якій він присвятив понад 40 років, була пов'язана із впровадженням у навчальний процес гри на сопілці, спочатку академічній десятиотвірній, а згодом – її традиційних різновидах, що побутували у регіоні Східних Карпат. Як зауважує Надія Супрун-Яремко, саме після приходу Богдана Яремка «... почав писатися «літопис» сопілкового виконавства у Рівненському мистецькому закладі...» [41, с.4], який за чотири десятиліття наповнився багатьма знаковими подіями та іменами.

Завдяки цілеспрямованій самостійній роботі Богдан Яремко майстерно оволодів грою на камерній сопілці, постійно удосконалював навички сольної та ансамблевої (у складі студентського оркестру під наставництвом П. Свердлика) гри, чим показував гарний приклад студентам свого класу. «За роки навчання студенти-сопілкарі, наполегливо працюючи і зі своїм завзятим педагогом, і самостійно, набули доброї школи концертування на сценах Рівного та інших міст України, що в майбутньому яскраво позначилося на їхній мистецькій кар'єрі» [42, с.152].

Першими учнями класу сопілки Б. Яремка були Юрій Фокшей⁴, нині – викладач Волинського фахового коледжу культури і мистецтв імені Стравінського; Ігор Федоров⁵ – викладач Рівненського музичного

⁴ Ю. Фокшей (1960 р.н.) – випускник Рівненського державного інституту культури 1983 року. Артист оркестру Волинського державного народного хору (1986–1989), керівник ансамблю сопілкарів «Чарівник» (1989–2005), з 1995 р. періодично викладач-сумісник Волинського державного університету імені Лесі Українки, з 2005 – викладач класу етнодухових інструментів Луцького музичного училища (нині коледж культури і мистецтв), викладач-сумісник класу сопілки Луцької ДМШ №1 імені Фридерика Шопена. Співорганізатор Всеукраїнського конкурсу виконавців на сопілці та цимбалах «Волинська гуковія» (з 2010). *Джерело: Дзвінка Р. Сопілкарство Рівненщини. С.76.*

⁵ І. Федоров (1962 р.н.) – випускник Рівненського державного інституту культури 1985 року. Перший викладач класу народно-духових інструментів (з 1990 р.) Рівненського музичного училища (нині коледж), керівник студентського ансамблю сопілкарів (з кінця 1990-х), з 2010 по 2024 р. – керівник оркестру народної музики «Древляни» та завідувач відділом народної інструментальної музики. *Джерело: Дзвінка Р. Сопілкарство Рівненщини. С.74-75.*

фахового коледжу; Мирослав Бабчук⁶ – Народний артист України, керівник академічного ансамблю народної музики «Візерунок» Тернопільської обласної філармонії.

Завдяки професійному наставництву Богдана Яремка, студенти його класу активно розвивали свої творчі здібності та виконавську майстерність, часто демонструючи їх під час концертних і конкурсних виступів. У 1981 р. відбувся дебютний сольний концерт Ю. Фокшея, під час якого він виконував твори на сопілці та фрілці [7, с. 99]. Цього ж року він взяв участь у Третьому республіканському конкурсі виконавців на народних інструментах (м. Одеса), де був нагороджений почесною грамотою [32, с.13]. 1982 р. студент класу Богдана Яремка І. Федоров здобув перше призове місце в Республіканському огляді науково-творчих робіт студентів вищих та середніх навчальних закладів мистецтва й культури (м. Ужгород) [42, с.152]. У 1987 р. М. Бабчук став лауреатом Республіканського огляду науково-творчих робіт студентів вищих і середніх спеціальних закладів мистецтва і культури (м. Рівне) [7, с.22]. Пізніше випускниками Б. Яремка були Володимир Мартинюк (1989), Юрій Гриньов (1995), Віталій Демчук (1996).

Впродовж 1980-90-х рр. Б. Яремко поєднував педагогічну діяльність з активною експедиційно-пошуковою та науковою роботою. В цей час він бере участь у регіональних та міжнародних конференціях, публікує фахові статті, в тому числі й такі, що стосуються навчального процесу. 1994 р. вийшла друком праця «Керівник фольклорного інструментального ансамблю: Методичні рекомендації та тематичний план для студентів факультету музичної творчості спеціалізації «Фольклор та народний спів»

⁶ М. Бабчук (1962 р.н.) – випускник Рівненського державного інституту культури 1988 року. Заслужений артист України (2002), Народний артист України (2019). Віртуозно грає на етнодухових інструментах: сопілка, фрілка, дводенцівка, флюяра, тилинка, окарина, най, гуцульське ребро, трембіта, коза, дрімба, берест та ін. З 1988 р. – соліст та керівник академічного ансамблю народної музики «Візерунок» («Веселі Галичани») Тернопільської обласної філармонії, який гастролював у багатьох країнах Європи, США та Канаді. *Джерело: Дзвінка Р. Сопілкарство Рівненщини. С.22.*

[50]. У наступні роки було опубліковано матеріали доповідей на конференціях: «Деякі питання музичної етнопедагогіки» [48], «Виховання музиканта у традиційному середовищі» [47] та інші.

У 1996 р. розпочався новий етап у професійній діяльності Богдана Яремка – він очолив щойно реорганізовану кафедру музичного фольклору, «... сформувавши (у мужньому подоланні зовнішніх та внутрішніх труднощів і перешкод) її сучасне обличчя на базі розробленої (за консультаційною участю львівського фольклориста Б. С. Луканюка) і утвердженої міністерством культури України навчальної програми для двох спеціалізованих відділів – пісенної та інструментальної народної музики» [41, с.8].

Б. Яремко був переконаний, що лише шляхом поєднання різних форм навчальної роботи (слухання народної музики в сільському середовищі та її запис у фольклористичних експедиціях; оволодіння грою на традиційних інструментах і ознайомлення з технологією їх виготовлення; транскрибування та етномузикознавчий аналіз інструментальних творів; практикування ансамблевої гри тощо) можна виховати професійного виконавця народної музики та дослідника традиційної культури.

З метою виховання студентів безпосередньо у середовищі носіїв автентичної вокальної та інструментальної музики, Б. Яремко розробив концепцію зимово-літньої школи традиційного народного мистецтва ім. Василя Могура [18], філіали якої було заплановано у селах Космач Косівського району Івано-Франківської області (гуцульська мистецька традиція), Бітля Турківського району Львівської області (бойківська мистецька традиція), Велике Вербче Сарненського району Рівненської області (поліська мистецька традиція). Як зазначається у Положенні про школу, метою занять у ній було «...здобуття навичок гри на традиційних музичних інструментах, інструментального ансамблювання, сольного й

гуртового співу, технології виготовлення музичних інструментів, опанування мелодикою мови, традиційним народним танцем, технікою писанкарства, вишивання, килимарства, художньої обробки дерева, кераміки» [18, с.6-7].

Упродовж 2000-2005 рр. Б. Яремко організовував роботу школи в с. Космач, учнями якої стали «...студенти РДГУ (Рівне), Національної музичної академії України та Національного університету культури та мистецтв (Київ), а також студенти вищих навчальних закладів Харкова, Луганська, Кропивницького, Сум, Луцька та Інституту етномузикології Варшавського університету (Польща)» [32, с.21]. Учасники школи отримали унікальну можливість переймати традиційне мистецтво гуцулів усним шляхом, безпосередньо від самих його творців та носіїв, що значно допомогло їм переосмислити теоретичні знання, набуті в аудиторних умовах навчання.

Працюючи із студентами класу, Богдан Яремко постійно заохочував їх до проведення фольклористичних експедицій, практикував спільні виїзди у села Карпатського регіону, залучав до концертних виступів та участі у конкурсах. Зокрема, Василь Квич – лауреат Міжнародного фестивалю традиційної народної культури «Покуть-2000» (Харків), конкурсу «Нові імена» (Рівне, 2002), дипломант Другого Міжнародного конкурсу виконавців на українських народних інструментах ім. Гната Хоткевича (Харків), Регіонального конкурсу молодих виконавців української народної музики (Рівне, 2002); Олександр Рибалко – лауреат Всеукраїнського конкурсу молодих виконавців народної музики «З народного джерела» (Рівне, 2006), Другого обласного конкурсу «Народні музики Поділля» (Немирів Вінницької обл., 2010), Другого Всеукраїнського конкурсу молодих виконавців на сопілці й цимбалах «Волинська гуковиця» (Луцьк, 2011); Олександра Артюхова – лауреатка Третього Всеукраїнського конкурсу виконавців на народних, струнних,

духових та ударних інструментах ім. Анатолія Онуфрієнка (Дрогобич, 2012), конкурсу сопілкарів «Барвінок» (Дрогобич, 2013) [42, с.153].

На кафедрі музичного фольклору випускниками Б. Яремка у різні роки були Василь Квич (2002), Тарас Горін (2004), Марія Колеганова (2005), Ігор Гайовий (2009), Андрій Медвецький (2010), Олександр Рибалко, Іван Ровенко (2011), Віра Клим, Олександра Артюхова (2013). Чимало колишніх студентів Богдана Яремка нині успішно працюють викладачами класу народних духових інструментів у мистецьких навчальних закладах багатьох областей України, є учасниками творчих колективів, активно концертують в Україні та за кордоном.

Випускники Богдана Яремка відгукуються про нього не лише як про професійного викладача, а й мудрого наставника, який з батьківським теплом ставився до кожного студента. Під час вшанування пам'яті Богдана Івановича на кафедрі музикознавства, фольклору та музичної освіти РДГУ 9 жовтня 2024 р. його випускник, Народний артист України Мирослав Бабчук за допомогою відеозв'язку звернувся до присутніх зі словами: «...Він був мій вчитель, найкращий колега, критик, пророк моєї майбутньої професійної кар'єри. А ще він був порадник у великих розмірах високого вчення, щоб стати професійним музикантом... Був моїм другим батьком... Богдан Іванович доніс до мого серця і вплекав мені любов до народної музики...» (відео з архіву кафедри музикознавства, фольклору та музичної освіти).

Отже, як зауважує Роман Дзвінка, «Науково-творчі досягнення Б.І.Яремка дали новий матеріал для розвитку українського етноінструментознавства, музичної етнопедагогіки, організації нових форм навчання у ВНЗ й автентичного сопілкового концертування» [7, с.86-87]. Богдан Яремко є одним з провідних представників української етноорганології, педагогічна діяльність якого мала значний вплив на формування сопілкового виконавства на Рівненщині.

2.3. Концертування у сольному та ансамблевому виконавстві

Зацікавлення Богдана Яремка грою на сопілці після початку роботи у мистецькому виші Рівного визначило новий шлях у його професійному житті, на який, за словами Н. Супрун-Яремко, «... не сподівався ні його консерваторський педагог В. М. Носов, ні сам молодий музикант» [41, с.6]. Після першого сопілкового концерту, який відбувся у червні 1976 р., розпочалася активна виконавська діяльність Б. Яремка як соліста, а також у співпраці з колегами та студентами класу.

1977 рік виявився для Б. Яремка насиченим на концертні виступи на різних сценах України та закордоном – він відіграв ще три сольні сопілкові концерти у Рівному (два в січні та один у березні), взяв участь у Республіканському конкурсі виконавців на народних музичних інструментах (Київ) та Першому фестивалі художньої творчості трудящих (Рівне, де здобув золоту медаль і два дипломи лауреата – республіканський та всесоюзний). У вересні Б. Яремко став учасником заключного концерту Другого традиційного Кірішського фестивалю фольклору (Ленінград), був нагороджений почесною грамотою [42, с.199].

У грудні 1982 р. Б. Яремко та студенти його класу за запрошенням Львівської організації Спілки композиторів України взяли участь у Концерті сопілкової оригінальної музики (Львів), під час якого Богдану Івановичу було вручено грамоту Правління Львівського обласного відділення Музичного товариства УРСР. 1984 р. Б. Яремко та студент IV курсу Ігор Федоров виступили на Концерті камерної музики під час Восьмого з'їзду композиторів України у Києві. Цього ж року ансамбль сопілкарів за участю Богдана Яремка взяв участь у концерті Всесоюзного семінару-практикуму «Використання фольклору в трудових святах і обрядах», що проходив у Рівному [41, с.38-39].

20 грудня 1987 р. в Музеї етнографії Львова було проведено Концерт карпатської традиційної флейтової музики (у записах і транскрипціях Б. Яремка), під час якого Богдан Іванович виконував народні мелодії на пищавці, а студент класу Мирослав Бабчук на денцівці, фоярці, ребрі та окарині. Взяв участь у цьому концерті і студент Рівненського державного інституту культури по класу цимбал, а нині відомий музикант, Народний артист України Іван Кавацюк. 25 грудня цього ж року Богдан Яремко та студенти М. Бабчук, А. Гайворовський, В. Демчук і Ю. Гриньов долучилися до Літературно-фольклорного вечора, присвяченого 110-річчю від дня народження Г. Хоткевича (Рівне, РДІК), а у листопаді 1988 р. Б. Яремко як соліст-сопілкар виступив під час вшанування пам'яті Г. Хоткевича у Ленінградському державному інституті театру, музики та кінематографії ім. М. К. Черкасова [42, с.201-202].

У 1992 р. Богдан Яремко взяв участь у семінарі з навчання гри на сопілці вчителів музики та співу загальноосвітніх шкіл Хмельницької області (Хмельницький), а також провів 4 афішних концерти сопілкової музики у Рівному (Інститут підвищення кваліфікації вчителів, Рівненське державне музичне училище, Рівненський державний інститут культури, концертний зал органної та камерної музики обласної філармонії). У липні наступного року ансамбль народної музики (сформований зі студентів кафедр музичного фольклору та народних інструментів) під керівництвом Б. Яремка виступив на Міжнародних фестинах «Як бавляться народи» під час днів Європейської культури у Кракові (Польща) [41, с.41-42].

У липні 1995 р. Богдан Яремко прочитав курс лекцій з етноінструментознавства та проводив індивідуальні заняття з навчання гри на сопілці на літніх курсах молодих хореографів Канади, що проходили на базі заслуженого ансамблю танцю України «Юність» у м. Львів. З нагоди 25-річчя науково-педагогічної діяльності Богдана Яремка 5 червня 1997 р. у Залі органної та камерної музики Рівненської обласної філармонії

відбувся Концерт сопілкової музики, у якому взяли участь студенти класу Богдана Івановича, його випускники різних років, а також їх учні [42, с.203-204].

Окрім активної виконавської діяльності, Б. Яремко проявив себе і як добрий організатор, ставши артистичним директором Четвертого Міжнародного Слов'янського фольклорного фестивалю «Коляда», що проходив у Рівному 16-19 січня 1998 р.

Нове тисячоліття принесло Богдану Яремку подальші творчі злети та досягнення. У травні 2000 р. він взяв участь як соліст-сопілкар у Міжнародному фестивалі «Старі ноти молодих струн Європи», під час якого впродовж тижня виступав на сценах різних міст Словаччини (Братислава, Долній Кубін, Габовка, Зуберець) [7, с.103]. У 2001 р. Б. Яремко був учасником Міжнародного фестивалю акордеоністів і гармоністів у м. Лучніца-Пілава, Міжнародного наукового симпозіуму у Варшаві (Польща), Міжнародного симпозіуму, присвяченому 60-річчю академіка Ігоря Мацієвського у Російському інституті історії мистецтв (Санкт-Петербург).

Цього ж року він записав компакт-диск та аудіо-касету «Грає сопілкар Богдан Яремко», куди увійшли твори, зафіксовані Богданом Івановичем у фольклористичних експедиціях та виконувані ним на пищавці, денцівці, окарині, хроматичній сопілці і зозулі, а також коломийки, вокальну партію яких виконала тодішня студентка кафедри музичного фольклору Оксана Пех. У квітні 2004 р. Б. Яремко провів відкрите заняття з гри на бойківській пищавці зі студентом композиторського факультету Національної музичної академії ім. П. І. Чайковського (Київ).

Впродовж 1993-2011 рр. Богдан Яремко брав активну участь у багатьох творчих заходах як член журі. У травні 1993 р. – член журі Українського огляду-конкурсу фольклорної творчості студентів

навчальних закладів мистецтв і культури (Рівне, Харків, Миколаїв, Київ). Неодноразово брав участь в роботі журі Міжнародного фестивалю традиційної народної культури «Покуть» (Харків, 1998, 1999), Міжнародного конкурсу виконавців на українських народних інструментах ім. Гната Хоткевича (Харків, 2004, 2007, 2010), Всеукраїнського конкурсу молодих виконавців народної музики «З народного джерела» (Рівне, 2005, 2006, 2008), Всеукраїнського конкурсу молодих виконавців (ансамблів) на духових та ударних інструментах ім. В'ячеслава Старченка (Рівне, 2006, 2008). У травні 2011 р. Б. Яремко був членом журі Другого Всеукраїнського конкурсу виконавців на цимбалах і сопілці «Волинська гуковиця» (Луцьк) [42, с.195-197].

Починаючи з середини 2000-х років Богдан Яремко рідко брав участь у концертних виступах, зосередившись на викладацькій діяльності та науковому переосмисленні численних фольклористичних матеріалів, зібраних ним у селах Карпатського регіону. Він готує студентів класу до виступів на наукових конференціях та творчих конкурсах, публікує фахові статті, бере участь у наукових заходах Рівного та України. У цей час Б. Яремко також випускає компакт-диски власних автентичних фонозаписів від народних музикантів: «Уторопські сопілкові імпровізації» (2004 рік випуску, записи фоярніста Миколи Павлюка (1925–1996) з с. Уторопи Косівського р-ну Івано-Франківської обл.), «Славетні музиканти Гуцульщини. Скрипаль Кирило Линдюк («Вітишин»)» (2006 рік випуску, записи з с. Космач Косівського р-ну Івано-Франківської обл.), «Бойківська сопілкова музика» (2006 рік випуску, записи з с. Грабовець Сколівського р-ну Львівської обл., зафіксовані Б. Яремком у 1980 р.).

За значні досягнення у виконавській, науково-дослідницькій та педагогічній діяльності Б. Яремко неодноразово нагороджувався почесними грамотами Міністерства культури СРСР (1984), Львівського відділення музичного товариства України (1984), Виконкому Рівненської

міської ради (1999), ректорату РДГУ (2000, 2004, 2005, 2006, 2008, 2009), Товариства «Бойківщина» (Турка, Львівська обл., 2001, 2006, 2007, 2012), Міністерства культури України (2011) тощо.

Впродовж 2013-2018 рр., коли Б. Яремко переїхав до з Рівного Львова, його діяльність була пов'язана з Кременецькою обласною гуманітарно-педагогічною академією імені Тараса Шевченка, куди його запросили на посаду професора-консультанта кафедри мистецьких дисциплін та методик їх викладання. До останніх років життя Б. Яремко брав активну участь в наукових заходах Львова та інших міст (дистанційно), передаючи свій багаторічний досвід молодшим колегам. Помер Б. І. Яремко 4 вересня 2024 р. у Львові, де й похований.

Таким чином, активна діяльність Богдана Івановича Яремка як музиканта-практика, майстерного виконавця-сопілкаря мала значний вплив на становлення традиційного духового виконавства та народного інструментознавства як на Рівненщині, так і загалом в Україні та близькому зарубіжжі.

ВИСНОВКИ

Підсумовуючи проведене нами дослідження, варто зазначити, що у контексті становлення сопілкового виконавства на Рівненщині постать Богдана Яремка посідає одне з чільних місць. Здобувши вищу професійну освіту по класу кларнета, він мав можливість реалізуватися у сфері академічного виконавства, натомість обрав тернистий шлях дослідника традиційної інструментальної культури Західної України, засновника школи гри на сопілці у Рівненському музичному виші.

Активне зацікавлення автентичною інструментальною музикою, що виникло у Б. Яремка після знайомства з етноорганологом Ігорем Мацієвським, переросло у справу життя, якій дослідник присвятив близько пів століття. Під час численних фольклористичних експедицій, в яких Богдан Яремко спілкувався з сільськими музикантами-професіоналами, фіксував їх репертуар, переймав манеру гри, вивчав технологію виготовлення народних духових інструментів тощо, заклався фундамент його етнофонічного мислення і розпочався новий період сприйняття традиційної музики.

Завдяки накопиченим експедиційним матеріалам, зібраним у багатьох селах Бойківщини та Гуцульщини, а також багаторічній кропіткій роботі, пов'язаній з їх науковим опрацюванням, Б. Яремку вдалося блискуче захистити кандидатську дисертацію, яка отримала чимало схвальних відгуків від провідних етномузикологів того часу. Логічним продовженням дисертаційного дослідження стали збірники інструментальної музики і навчальні посібники, в яких опубліковано власноруч записані та транскрибовані Богданом Яремком сопілкові п'єси, а також подано ґрунтовні теоретичні розвідки автора. Весь період своєї дослідницької діяльності Б. Яремко брав активну участь у конференціях, симпозіумах та

інших наукових заходах Рівного, України та за кордоном, публікував фахові статті про народноінструментальну музику.

Богдан Яремко не лише фіксував репертуар кращих традиційних виконавців на духових інструментах, а й аналізував індивідуальні стилі їх гри, техніку виконання та оригінальні прийоми. Працюючи зі студентами-сопілкарями кафедри музичного фольклору, допомагаючи їм опановувати маловідомі духові інструменти, такі як денцівка, фрілка, керамічна зозуля, окарина, теленка, пищавка тощо, він впроваджував у практику усі власні теоретичні напрацювання.

Розуміючи необхідність виховання студентів – майбутніх виконавців народної вокальної та інструментальної музики у традиційному середовищі, Б. Яремко розробив концепцію зимово-літньої школи традиційного народного мистецтва ім. Василя Могура, учнями якої впродовж 2000-2005 рр. стало багато студентів вищих навчальних закладів України та близького зарубіжжя.

Варто відзначити й активну концертну діяльність Б. Яремка, особливо у перші роки роботи у Рівному, коли він давав сольні сопілкові концерти, був учасником оркестру народних інструментів під керівництвом Петра Свердлика, брав участь у багатьох мистецьких подіях, граючи в ансамблі із студентами класу. Його завзяття передавалося й учням, які, наполегливо освоюючи гру на традиційних духових інструментах під вмілим наставництвом талановитого педагога, стали пізніше відомими виконавцями в Україні та за кордоном.

Таким чином, сподвижницька наукова, експедиційна, педагогічна та творча діяльність Богдана Яремка мала значний вплив на становлення сопілкарства, зокрема автентичного, на території Рівненщини та за її межами, що дозволяє віднести його постать до числа кращих етноорганологів України і Європи XX-XXI століття.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Афанасьєв А. Основи наукових досліджень: навч. посібн. Х.: Вид. ХНЕУ, 2005. 96 с.
2. Воропай О. Звичайі нашого народу : Етнографічний нарис. Мюнхен, 1966. 590 с.
3. Глушко М. Методика польового етнографічного дослідження: Навчальний посібник. Л. : Видавничий центр ЛНУ ім. Івана Франка, 2008. 288 с.
4. Грабовський В. «Він обходив усі наші Карпати...». До 60-ліття етномузиколога Богдана Яремка. *Літопис Бойківщини*. ЗСА-Канада-Україна, 2003. Ч.2 / 65 (76). С. 23–26.
5. Грица С. Відродження народнопісенних джерел. *Трансмісія фольклорної традиції: Етномузикологічні розвідки*. Київ ; Тернопіль, 2002. С. 198–205.
6. Дзвінка Р. Виховання майбутніх учителів засобами українського музичного фольклору. Рівне, Бердянськ : Овід, 2008. 254 с.
7. Дзвінка Р.І. Сопілкарство Рівненщини: Енциклопедичний довідник / [автор-упорядник Р.І.Дзвінка]. Рівне : Овід, 2019. 124 с.
8. Динаміка фольклорного виконавства: Матеріали науково-практичної конференції до 30-річчя кафедри музичного фольклору / Ред. колегія Р.І.Дзвінка, Н.О.Супрун-Яремко, Б.І. Яремко, Ю.П. Рибак. Рівне, 2009. 119 с.
9. Іваницький А. Українська музична фольклористика (методологія і методика): Навч. посібник. Київ : Заповіт, 1997. 392 с.
10. Іваницький А. Українська народна музична творчість: Навч. посібник / ред. М. Поплавський. Вид. 2. Київ : Музична Україна, 1999. 222 с.
11. Іваницький А. Український музичний фольклор. Вид. 3. Вінниця : Нова книга, 2004. 320 с.

- 12.Кафедрі музичного фольклору – 30 років. Нарис з історії (1979-2009 роки) / упор. Р. І. Дзвінка. Вид. 2-ге, розшир. та доп. Рівне, 2009. 148 с.
- 13.Кафедрі музичного фольклору Рівненського державного гуманітарного університету – 40 років: нарис з історії (1979–2019 рр.) / упор. Б. Й. Столярчук, Р. І. Дзвінка. 3-тє вид., розшир. та доп. Рівне: Видав. О. Зень, 2020. 312 с.
- 14.Луканюк Б. Пам'ятка студента-практиканта і збирача-початківця: Методичні рекомендації. Рівне, 2001. 24 с.
- 15.Мишанич Михайло. Архівне опрацювання народновокальних творів: Методичні рекомендації з музично-етнографічної транскрипції / Михайло Мишанич. Львів, 1992. 19 с.
- 16.Олексюк О. М., Тушева В. В. Методологія наукових досліджень у галузі мистецтвознавства та музичної педагогіки : навч. посіб. Київ : Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2020. 176 с.
- 17.Палеха Ю. І., Леміш Н. О. Основи науково-дослідної роботи: навчальний посібник. Київ : Ліра-К, 2013. 336 с.
- 18.Положення про зимово-літню школу традиційного народного мистецтва ім. Василя Могура. Розроблено кандидатом мистецтвознавства, професором кафедри музичного фольклору Яремком Б. І. Рівне, 2003. 17 с.
- 19.Сівачі педагогічної ниви: про творчу працю і життєвий шлях педагогів і працівників: Рівнен. держ. гуманітар. ун-ту з 1999 р., Рівнен. держ. пед. ін-ту 1953-1998 рр., Рівнен. держ. ін-ту культури 1979-1999 рр., Рівнен. культур.-освіт. ф-ту Київ. держ. ін-ту культури 1970-1979 рр. / Рівнен. держ. гуманітар. ун-т ; ред.-упоряд. Р. М. Постоловський, Б. Й. Столярчук. Рівне : О. Зень, 2020. 532 с.
- 20.Столярчук Б. Й. Митці Рівненщини : енцикл. довід. / Б. Столярчук. Вид. 2-ге, доп. й перероб. Рівне : О. Зень, 2011. 386 с.

- 21.Столярчук Б. Яремко Богдан Іванович. Митці Рівненщини: Енциклопедичний довідник. Видання друге, доповнене й перероблене. Рівне Видавець О. Зень, 2011 С. 382–383.
- 22.Столярчук Б. Яремко Богдан Іванович. Митці Рівненщини: Енциклопедичний довідник / Ред.: Г. С. Дем'янчук, М. С. Підлипний. Рівне: Ліста, 1997. С. 347.
- 23.Столярчук Б. Яремко Богдан Іванович. Фольклористи Рівненщини. Рівне, 1995. С. 49.
- 24.Столярчук Б.І. Богдан Яремко – дослідник традиційних сопілкових інструментів і їх музики. *Мистецька освіта та розвиток творчої особистості : зб. наук. пр. / Uniwersytet Rzeszowski wydział Muzyki, Рівнен. держ. гуманіт. ун-т, Ін-т мистецтв. Рівне : Волин. обереги, 2022. Вип. 8. С. 60–65.*
- 25.Столярчук Б.Й. Історія кафедри музичного фольклору і її роль у відродженні української культури. *Мистецька освіта та розвиток творчої особистості : зб. наук. пр. / Uniwersytet Rzeszowski wydział Muzyki, Рівнен. держ. гуманіт. ун-т, Ін-т мистецтв. Рівне : Волин. обереги, 2023. Вип. 9. С. 110–116.*
- 26.Супрун-Яремко Н. Погляд через чверть віку (до 25-річчя науково-педагогічної діяльності Богдана Яремка. *Сім днів. Рівне, 1997. 12 липня.*
- 27.Супрун-Яремко Н. Спроба творчого портрета Богдана Яремка. Супрун-Яремко Н. О. *Музикознавчі праці: Зб. наук. статей. Рівне Видавець О Зень, 2010. С. 432–436.*
- 28.Супрун-Яремко Н. Яремко Богдан Іванович. *Українська фольклористична енциклопедія: у 2-х томах / Керівник планової теми (проекту) М. К. Дмитренко. Київ ІМФЕ ім. М. Т. Рильського НАН України, 2020. Т. 2. М-Я. С. 662–664.*

29. Супрун-Яремко Надія. Бібліографічний покажчик наукових праць і творчого доробку Богдан Яремко. *Сопілкова культура Східних Карпат*: Збірник наукових праць. Львів. ГАЛИЧ-ПРЕС, 2025. С. 146–216.
30. Супрун-Яремко Надія. Контури життя і долі Богдана Яремка. *Сівачі педагогічної ниви* / Ред.-упоряд. Р. М. Постоловський, Б. Й. Столярчук. Рівне : Видавець О. Зень, 2020. С. 460–464.
31. Супрун-Яремко Надія. Монографічне дослідження сопілкової традиції гуцулів. *Музикознавчі студії* [Текст] : зб. наук. пр. / Надія Супрун-Яремко ; Львів. нац. муз. акад. ім. М. В. Лисенка, Каф. муз. фольклористики, Наук. т-во ім. Шевченка. Львів : Література та мистецтво, 2024. С. 137–142.
32. Супрун-Яремко Надія. Переблиски прожитого, пережитого, перебореного... (до 80-річчя від дня народження Богдана Яремка). *Етномузика: збірка статей та матеріалів із нагоди ювілею професора Богдана Яремка*. Число 19 / упор. В. Ярмола. Львів: ГАЛИЧ-ПРЕС, 2023. С. 9–30.
33. Супрун-Яремко Надія. Спроба творчого портрета Богдана Яремка // Супрун-Яремко Н. О. *Музикознавчі праці*. Збірник наукових статей. Рівне, 2010. С. 432–436.
34. Тихончук Вікторія. Богдан Яремко – провідний український етноорганолог сучасності. Електронний ресурс. Режим доступу: https://lnma.edu.ua/wp-content/uploads/2019/01/Tyxonchuk_V.pdf. Знято 06.11.2025.
35. Українська минувшина : Ілюстрований етнографічний довідник / Упор. Пономарьов А., Артюр Л., Космічна Т. та ін. Київ : Либідь, 1993. 256 с.
36. Українське народознавство: Навч. посібник. / За ред. Павлюк С. Вид. 3. Київ : Знання, 2006. 568 с.

37. Український обрядовий фольклор західних земель: музична антологія (Бесарабія. Бойківщина. Буковина. Волинь. Галичина. Гуцульщина. Закарпаття. Лемківщина. Підляшшя. Поділля. Полісся. Покуття. Холмщина) / відп. ред. Г. А. Скрипник : упоряд. та вступ., стаття А. І. Іваницького. Вінниця: Нова Книга. 2012. 624 с. : нот.
38. Хай М. Посібник з етноінструментознавства. *Волинські дзвони*: Науково-краєзнавчий альманах. Рівне: Ліста, 1999. Вип. 3. С. 101–102.
39. Черкасов В.Ф. Основи наукових досліджень у музичноосвітній галузі : [підручник] / Володимир Черкасов. Кіровоград : РВВ КДПУ ім. В. Винниченка, Харків : ФОП Озеров, 2017. 316 с.
40. Шейко В. М., Кушнарєнко Н. М. Організація та методика науково-дослідницької діяльності: підручник. Харків : ХДАК, 2011. 288 с.
41. Яремко Б. І. Бібліографічний покажчик наукових праць і творчого доробку / Редактор-упорядник Н. О. Супрун-Яремко. Рівненський держ. гуманітарний ун-т, Ін-т мистецтв, кафедра музичного фольклору. Рівне, 2006. 56 с.
42. Яремко Богдан Іванович. Сопілкова культура Східних Карпат: збірник наукових праць / Богдан Яремко. Наук. редакторка та укладачка Надія Супрун-Яремко. Львів : ГАЛИЧ-ПРЕС, 2025. 240 с.
43. Яремко Богдан. До питання щодо методики оволодіння грою на гуцульській фоярці. *Актуальні проблеми гуманітарної освіти*: Зб. наук. пр. / Ред. колегія В. Є. Бенєра та ін. Кременець: Кременецький обл. гуманітарно-педагогічний ін-т ім. Т. Шевченка, 2014. Вип. 10. С. 232–237.
44. Яремко Богдан. Акустико-ергономічні властивості традиційних карпатських флейт і їх зв'язок з формуванням виконавських стилів. *Українське музикознавство* / Редкол.: І. А. Котляревський (голова) та ін. К.: Музична Україна, 1989. Вип. 24. С. 17–24.

45. Яремко Богдан. Бойківська сопілкова музика: навчальний посібник. Львів: Сполом, 1998. 128 с.: іл., ноти.
46. Яремко Богдан. Вивчення досвіду виготовлення карпатських традиційних флейт. Перша конференція дослідників народної музики західноукраїнських земель: Програма і тези наукових повідомлень / Упоряд. Б. Луканюк. Львів, 1990. С. 35–38.
47. Яремко Богдан. Виховання музиканта у традиційному середовищі. *Іван Огієнко й утвердження гуманітарної науки та освіти в Україні: Матеріали доповідей і повідомлень на Всеукраїнській науково-практичній конференції* / Ред. М.В. Левківський. Житомир: Журфонд, 1997. С. 52–53.
48. Яремко Богдан. Деякі питання музичної етнопедагогіки. *Національне виховання студентів: Тези Міжвузівської науково-методичної конференції*. Рівне: Рівненський держ. ін-т культури, 1996. С. 127–128.
49. Яремко Богдан. Етноінструментознавство: навчальний посібник / ред. Н. О. Супрун. Рівне, 2003. 188 с.: іл., ноти
50. Яремко Богдан. Керівник фольклорного інструментального ансамблю: Методичні рекомендації та тематичний план для студентів факультету музичної творчості спеціалізації «Фольклор та народний спів». Рівне: Рівненський держ. ін-т культури, 1994. 24 с.
51. Яремко Богдан. Конструктивно-виконавські особливості традиційних карпатських флейт і формування індивідуального виконавського стилю. *Матеріали Четвертої конференції дослідників народної музики червононоруських (галицько-володимирських) та суміжних земель* (Львів, 31 березня – 4 квітня 1993 р.) / Ред.-упоряд. Б. С. Луканюк. Львів: Вищий музичний ін-т ім. М. В. Лисенка, 1993. С. 61–66.

52. Яремко Богдан. Космацький сопілкар Петро Реведжук («Швидик») / Б. Яремко. *Матеріали до української етнології: Зб. наук. пр.* К.: ІМФЕ ім. М.Т. Рильського НАН України, 2012. Вип. 11(14). С. 145–150.
53. Яремко Богдан. Музичні інструменти Гуцульщини. *Народна творчість та етнографія*. 1986. № 5. С. 53–59.
54. Яремко Богдан. О специфических особенностях экспедиционно-полевой работы с гуцульскими фрилкарями. *Всесоюзная сессия по итогам полевых этнографических и антропологических исследований 1982-1983 гг.* В 2 ч.: Тезисы докладов. Черновцы, 1984. Ч. 2. С. 335–336.
55. Яремко Богдан. Роль виконавства у формуванні музичної традиції (на матеріалі української сопілкової музики Прикарпаття) // Автореферат дис. ... канд. мистецтвознавства. Київ : КДК ім. П.І. Чайковського, 1995. 24 с. На правах рукопису.
56. Яремко Богдан. Сопілкарська традиція бойків. *Бойківщина: Наук. Збірник*. Дрогобич, 2002. Т. 1. С. 227–234.
57. Яремко Богдан. Сопілкова музика гуцулів: монографія. Львів : Сполом, 2014. 180 с.: іл., ноти.
58. Яремко Богдан. Сучасне бачення проблем музичної етнопедagogіки. *Десята конференція дослідників народної музики червоноруських (галицько-володимирських) та суміжних земель* (Львів, 21-23 квітня 2017 р.): Зб. статей та матеріалів на пошану професора Богдана Луканюка / Ред.-упоряд. Ю. Рибак. Львів: Львівська національна музична академія ім. М. В. Лисенка, 2017. С. 252–260.
59. Яремко Богдан. Творчий портрет гуцульського мультиінструменталіста Миколи Думитрака. *Студії мистецтвознавчі: Театр. Музика. Кіно*. Чис. 3 (31) / [голов. ред. Г. Скрипник]; НАНУ, ІМФЕ ім. М. Т. Рильського. К., 2010. С. 120–124.

60. Яремко Богдан. Творчий портрет гуцульського мультиінструменталіста Петра Грималюка. *Проблеми етномузикології*: Зб. наук. ст. / Ред.-упоряд. Є. Єфремов, Г. Пеліна. Київ: Національна музична академія України ім. П.І. Чайковського, 2019. Вип. 14. С. 174–175.
61. Яремко Богдан. Творчий шлях сопілкаря Миколи Павлюка. *Гуцульщина: перспективи її соціального і духовного розвитку в незалежній Україні*: Матеріали наук. конф. Першого світового конгресу гуцулів (Івано-Франківськ, 17-18 вересня 1993 р.) / Упоряд. Л. Вардзарук. Івано-Франківськ, 1994. С. 70–71.
62. Яремко Богдан. Уторопські сопілкові імпровізації: навчальний посібник для інститутів культури. Рівне: «Ліста», 1997. 106 с.: іл., ноти.
63. Яремко Богдан. Штрихи до творчого портрета гуцульського «музики» Миколи Думитрака. *Динаміка фольклорного виконавства*. Матеріали наук.-практ. конф. до 30-річчя кафедри музичного фольклору / Ред колегія: Р. І. Дзвінка, Н. О. Супрун-Яремко, Б. І. Яремко, Ю. П. Рибак. Рівне: Рівненський гуманітарний ун-т, 2009. С. 23–28.
64. Яремко Богдан. Штрихи до творчого портрета гуцульського мультиінструменталіста Петра Грималюка / Б. Яремко. *Народна музика Волині та Полісся* : зб. матеріалів Всеукр. наук.-практ. конф. до 35-річчя каф. муз. фольклору та 200-річчя з дня народж. Оскара Кольберга, м. Рівне, 31 жовт. – 1 листоп. 2014 р. Рівне : РДГУ, 2014. С. 179–184.

ДОДАТКИ

Додаток 1

Перелік наукових праць Богдана Яремка

№з/п	Назва та бібліографічний опис
Окремі видання	
1.	Роль виконавства у формуванні музичної традиції (на матеріалі української сопілкової музики Прикарпаття). Автореф. дис. канд. мист 17.00.03 / Київська держ. консерваторія ім. П. І Чайковського. Київ, 1995. 24 с.
2.	Уторопські сопілкові імпровізації: Навчальний посібник. Рівне: Ліста, 1997. 107 с.: іл., нот.
3.	Бойківська сопілкова музика: Навчальний посібник. Львів: Сполом, 1998. 128 с.: іл., нот.
4.	Етноінструментознавство. Навчальний посібник / Ред. Н. О. Супрун. Рівне, Рівненський держ. гуманітарний ун-т, 2003. 188 с.: іл., нот.
5.	Положення про зимово-літню школу традиційного народного мистецтва (ТНМ) ім. Василя Могура. Рівне: Рівненський держ. гуманітарний ун-т, 2003. 18 с.: іл.
6.	Сопілкова музика гуцулів: Монографія. Львів: Сполом, 2014. 180 с.: іл., нот.
7.	Сопілкова культура Східних Карпат: Збірник наукових праць. Львів: ГАЛИЧ-ПРЕС, 2025. 240 с.
Методичні рекомендації	
1.	Керівник фольклорного інструментального ансамблю: Тематичний план з вузької спеціалізації. Рівне: Рівненський держ. ін-т культури, 1991. 24 с.
2.	Керівник фольклорного інструментального ансамблю: Методичні рекомендації та тематичний план для студентів факультету музичної творчості спеціалізації «Фольклор та народний спів». Рівне: Рівненський держ. ін-т культури, 1994. 24 с.
Публікації у фахових виданнях	
1.	Музичні інструменти Гуцульщини. <i>Народна творчість та етнографія</i> . Київ, 1986. № 5. С. 53-59
2.	Народно-исполнительские варианты образцы аппликатур гуцульской фрилки. <i>Проблемы традиционной инструментальной музыки народов СССР (инструмент – исполнитель – музыка)</i> : Сб. науч. тр. / Сост. И В Мациевский. Ленинград: Гос. ин-т театра, музыки и кинематографии им. Н. К. Черкасова, 1986. С. 123-128.
3.	Народні музичні інструменти. <i>Гуцульщина: Історико-етнографічне дослідження</i> / Відп. ред. Ю. Г. Гошко. Київ: Наукова думка, 1987. С. 346-353.
4.	Акустико-ергономічні властивості традиційних карпатських флейт і їх зв'язок з формуванням виконавських стилів. <i>Українське музикознавство</i> / Ред. кол. І.А. Котляревський (голова) та ін. Київ: Музична Україна, 1989. Вип. 24. С. 17-24.
5.	Фіксація народновиконавської аплікатури. <i>Актуальні питання методики фіксації та транскрипції творів народної музики</i> . Зб. наук. пр. / Ред.-упоряд. Б. С. Луканюк. Київ: Київська держ. консерваторія ім. П. І. Чайковського, 1989. С. 41-44.
6.	Виготовлення традиційних карпатських народних флейт. <i>Записки Наукового товариства ім. Шевченка: Праці секції етнографії та фольклористики</i> . Т. ССХХІІІ / Ред. Р. Кирчів,

	О. Купчинський. Львів: НТШ, 1992. С. 137-154.
7.	Взаємозв'язок аплікатури з музичною стилістикою і формотворенням карпатської сопілкової музики. <i>Записки Наукового товариства ім. Шевченка: Праці Музикознавчої комісії</i> / Ред.: О. Купчинський, Ю. Ясиновський Т. ССXXVI. Львів: НТШ, 1993. С. 74-101.
8.	Статут народних музик Турківщини (на матеріалах фольклорних експедицій). <i>Народна творчість та етнографія</i> . Київ, 1995. № 1. С. 60-61.
9.	Українське етноінструментознавство і сучасна музична етнопедагогіка. <i>Українська культура в іменах і дослідженнях. Наукові записки РДІК</i> / Гол ред В. Сидорук. Рівне: Рівненський держ. ін-т культури, 1998. Вип. 3. С. 114-121.
10.	Сопілкарство Східних Карпат: традиції і сучасність. <i>Наукові записки. Серія: Музичне мистецтво</i> / Гол. ред. О. С. Смоляк. Тернопіль: Тернопільський держ. педагогічний ун-т ім. В. Гнатюка, 1998. Вип. 1 (9). С. 74-78.
11.	Весільна капела Прикарпатського Покуття. <i>Народноінструментальна музична творчість: Навчальний посібник</i> / Заг. ред. та упоряд. О. Трофимчука. Рівне: Рівненський держ. ін-т культури, 1999. С. 53-56.
12.	Сопілкарство Східних Карпат: традиції і сучасність. <i>Народноінструментальна музична творчість: Навчальний посібник</i> / Заг. ред. та упоряд. О. Трофимчука. Рівне: Рівненський держ. ін-т культури, 1999. С. 101-107.
13.	Бойківські сопілки: спроба типологізації. <i>Літопис Бойківщини</i> . ЗСА-Канада-Україна, 2001. Ч 1 / 61 (72). С. 56-65.
14.	Конструктивно-акустичні властивості традиційних народних флейт як засоби для реконструкції їх реальних звукорядів. <i>Наукові записки. Серія Мистецтвознавство</i> / Гол. ред. О. С. Смоляк. Тернопіль: Тернопільський держ. педагогічний ун-т ім. В. Гнатюка, 2001. Вип. 2 (7). С. 73-78.
15.	Народна термінологія в карпатському традиційному музично-інструментальному виконавстві. Матеріали до словника. <i>Культура України. Серія: Мистецтвознавство</i> . Зб. наук. пр. / Відп. ред. О. Г. Стахевич. Харків: Харківська держ. академія культури, 2001. Вип. 8. С. 220-225.
16.	Традиційне гармошкове виконавство Південної Пінщини. <i>Етнокультурна спадщина Рівненського Полісся: Матеріали комплексних наукових експедицій Рівненського фольклорно-етнографічного товариства</i> / Упоряд. В. П. Ковальчук. Рівне, 2001. Вип. 1. С. 50-52.
17.	Виховання музиканта в традиційному середовищі Південної Пінщини. <i>Етнокультурна спадщина Рівненського Полісся</i> / Ред-упоряд. В. Ковальчук. Рівне: Перспектива, 2002. Вип. 2. С. 95-96.
18.	Морфологічно-термінологічні характеристики бойківської скрипки й баса. <i>Літопис Бойківщини</i> / Гол. ред. Я. Радевич-Винницький. ЗСА-Канада-Україна, 2002. Ч. 1 / 62 (73). С. 57-61.
19.	Сопілкарська традиція бойків. <i>Бойківщина: Наук. зб. науково-культурологічного товариства «Бойківщина»</i> / Шеф-ред. Л. Сікора. Дрогобич: Добре серце, 2002. Том 1. С. 227-234.
20.	Сопілкарство Східних Карпат: процеси мутації та еволюції. <i>Наукові записки. Серія: Мистецтвознавство</i> / Гол. ред. О. С. Смоляк. Тернопіль: Тернопільський держ. педагогічний ун-т ім. В. Гнатюка, 2002. № 1 (8). С. 85-91.
21.	Сопілкарська традиція передгірських сіл межиріччя Рибниці й Прута. <i>Парадигматика фольклору: Ювілейний зб. з нагоди 70-річчя С. Й. Грици</i> / Гол. ред. О. С. Смоляк. Київ-Тернопіль: Астон, 2002. С. 155-164.
22.	Сопілкарство як об'єкт вивчення традиційної культури бойків. <i>Літопис Бойківщини</i> / Гол. ред. Я. Радевич-Винницький. ЗСА-Канада-Україна, 2003. Ч. 1 / 64 (75). С. 84-87.
23.	Скрипалі й цимбалісти Турківщини. <i>Літопис Бойківщини</i> / Гол. ред. Я. Радевич-Винницький. ЗСА-

	Канада-Україна, 2003. Ч. 2 / 65 (76). С. 91-94.
24.	Індивідуальна і локальна виконавська стилістика карпатської сопілкової музики. Українська культура: минуле, сучасне, шляхи розвитку: Зб. наук. пр. / Гол. ред. В. Г. Виткалов. Рівне: Рівненський держ. гуманітарний ун-т, 2004. Вип. 9. С. 60-64.
25.	Особливості карпатських традиційних сопілкових інструментів. <i>Традиція і національно-культурний поступ</i> : Зб. наук. пр. / Укладачі: П. Г. Черемський, О. Г. Романовський. Харків: Національний технічний ун-т «Харківський політехнічний ін-т», 2005. С. 117-124.
26.	Традиційні музичні інструменти у дослідженнях Філарета Колесси. <i>Родина Колессів у духовному та культурному житті України кінця XIX-XX століть</i> : Зб. наук. пр. та матеріалів з нагоди 130-річчя від дня народження Філарета Колесси та 100-річчя від дня народження академіка Миколи Колесси / Відп. ред. В. Івашків. Львів: Львівський національний ун-т ім. І. Франка. Вип. 5. С. 199-207.
27.	Творчий портрет скрипаля Василя Пожоджука. <i>Студії мистецтвознавчі</i> . Київ: ІМФЕ ім. М. Рильського, 2005. № 8 (12). С. 93-102.
28.	Гуцульський скрипаль Василь Вардзарук («Якобишин») і його послідовники. <i>Етномузика</i> : Зб. статей та матеріалів на честь 60-річчя Богдана Луканюка / Упоряд. Ю. Рибак. Львів: Львівська держ. музична академія ім. М. В. Лисенка, 2007. Ч. 3. С. 57-66.
29.	Василь Пожоджук («Генц») у спогадах сучасників. <i>Бойківщина</i> : Наук. зб. науково-культурологічного товариства «Бойківщина» / Шеф-ред. Л. Сікора. Дрогобич: Коло, 2007. Том 3. С. 514-519.
30.	Скрипаль Кирило Линдюк («Вітишин») – лідер космацько-шепітської традиції. <i>Етномузика</i> : Зб. статей та матеріалів / Упоряд. І. Довгалюк, Ю. Рибак. Львів: Львівська національна музична академія ім. М. В. Лисенка, 2008. Ч. 5. С. 91-99.
31.	Трембіта як пам'ятка духовної культури гуцулів. <i>Проблеми етномузикології</i> Зб. наук. статей / Упоряд. О. І. Мурзіна. Київ: Національна музична академія України ім. П. Чайковського, 2009. Вип. 4. С. 260-268.
32.	Творчий портрет гуцульського мультиінструменталіста Миколи Думитрака. <i>Студії мистецтвознавчі. Театр. Музика. Кіно</i> . Київ: ІМФЕ ім. М.Т. Рильського, 2010. Ч. 3 (31). С. 120-124.
33.	Штрихи до творчого портрета лідера-скрипаля Юрія Книшука («Штудера»). <i>Вісник Львівського університету. Серія мистецтвознавство</i> / Упоряд.: І. Довгалюк, А. Вовчак. Львів: ЛНУ ім. І. Франка, 2011. Вип. 10. С. 165-172.
34.	Керівник фольклорного інструментального ансамблю: Методичні рекомендації та тематичний план для студентів спеціалізації «музичний фольклор». <i>Етномузика</i> : Зб. статей та матеріалів на пошану Михайла Мишанича з нагоди його 70-річчя / Упоряд. Ю. Рибак. Львів: Львівська національна музична академія ім. М. В. Лисенка, 2012. Ч. 8. С. 135-156.
35.	Морфологія традиційних музичних інструментів Бойківщини: термінологічні аспекти (на матеріалі фольклорних експедицій 1980-1990-х років). <i>Бойківщина</i> : Наук. зб. науково-культурологічного товариства «Бойківщина» / Упоряд., ред. О. Німолівч. Дрогобич: Коло, 2013. Том 4. С. 466-479.
36.	До питання щодо методики оволодіння грою на гуцульській фоярці. <i>Актуальні проблеми гуманітарної освіти</i> : Зб. наук. пр. / Ред. колегія В. Є. Бенера та ін. Кременець: Кременецький обл. гуманітарно-педагогічний ін-т ім. Т. Шевченка, 2014. Вип. 10. С. 232-237.
37.	Музична шевченкіана Гната Хоткевича (у співавторстві з Н. Супрун-Яремко). <i>Актуальні проблеми гуманітарної освіти</i> : Зб. наук. пр. / Ред. колегія В. Є. Бенера та ін. Кременець: Кременецький обл. гуманітарно-педагогічний ін-т ім. Т. Шевченка, 2014. Вип. 11. С. 120-122.
38.	«Капельмейстери»-скрипалі весільних капел космацько-шепітської традиції. <i>Етномузика</i> : Зб. статей та матеріалів пам'яті Олексі Ошуркевича / Упоряд. В. Ярмола. Львів: Львівська національна музична академія ім. М. Лисенка, 2016. Ч. 12. С. 70-92.

39.	Українське етноінструментознавство і сучасна музична етнопедогогіка. <i>Актуальні проблеми гуманітарної освіти</i> : Зб. наук. пр. / Ред. Колегія: В. Є. Бенера та ін. Кременець: Кременецька обл. гуманітарно-педагогічна академія ім. Т. Шевченка, 2016. Вип. 13. С. 145-148.
40.	Носій космацької скрипкової традиції Дем'ян Линдюк («Попиччин»): штрихи до творчого портрету. <i>Етномузика</i> Зб. статей та матеріалів з нагоди 25-річчя ПНДЛІМЕ ЛНМА ім. М. В. Лисенка / Упоряд. Ю. Рибак. Львів: Галичина-Прес, 2018. Ч. 14. С. 132-141.
41.	Життєдіяльність Івана Лабачука в контексті гуцульської традиційної інструментальної музики. <i>Вісник Львівського університету. Серія мистецтвознавство</i> . Відповідальний за випуск Ю. Медведик, ред. У. Крук. Львів: ЛНУ ім. І. Франка, 2019. Вип. 20. С. 119-129.
42.	Творчий портрет гуцульського мультиінструменталіста Петра Грималюка. Проблеми етномузикології: Зб. наук. ст. / Ред.-упоряд. Є. Єфремов, Г. Пеліна. Київ: Національна музична академія України ім. П.І. Чайковського, 2019. Вип. 14. С. 174-175.
43.	«Пантеон» гуцульських скрипалів космацько-шепітської традиції. <i>Донецький вісник Наукового товариства ім. Т. Шевченка</i> . Донецьк-Маріуполь, 2020. Том 47. С. 206-230.
Тези доповідей та матеріали наукових конференцій, семінарів, читань тощо	
1.	О специфических особенностях экспедиционно-полевой работы с гуцульскими фрилкарями. <i>Всесоюзная сессия по итогам полевых этнографических и антропологических исследований 1982-1983 гг.</i> (Черновцы, май 1984 г). Тезиси докладов в 2-х ч. Черновцы, 1984. Ч. 2. С. 135-136.
2.	О воспитании в музыкальных учебных заведениях профессиональных исполнителей на традиционных флейтовых инструментах (к постановке вопроса). <i>Актуальные вопросы развития культуры и искусства</i> : Тезиси докладов Республ. науч.-теорет. конф. (Одесса, 24-26 марта 1987 г.): в 2-х ч. / Ред. колегія: Н.Л.Огренич та ін. Одесса: Одесская гос. консерватория им. А. В. Неждановой, 1987. Ч. 2. С. 26-28.
3.	Значення досліджень кобзарського мистецтва кінця XIX – першої половини XX ст. для сучасного етноінструментознавства. <i>Кобзарські традиції в українському фольклорі та літературі і творчість Є. Х. Мовчана</i> : Тези доповідей і повідомлень обл. наук.-практ. конф., присвяченої 90-річчю Є. Х. Мовчана (Суми, травень 1988 р.) / Ред. О. І. Вертій. Суми: Сумський держ. педагогічний ін-т, 1988. С. 41-44.
4.	Вивчення досвіду виготовлення карпатських традиційних флейт (за матеріалами експедицій 1980-1987 років). <i>Перша конференція дослідників народної музики західноукраїнських земель</i> (Львів, 22-24 березня 1990 р.). Програма і тези наукових повідомлень / Упоряд. Б. С. Луканюк. Львів: Львівська держ. консерваторія ім. М. В. Лисенка, 1990. С. 35-38.
5.	Традиційні народні флейти в легендах і казках карпатських горців. <i>Проблеми вивчення та пропаганди народної творчості як складової частини української національної культури</i> : Тези доповідей Республ. наук.-теорет. конф. (Рівне, 17-19 квітня 1990 р.). Рівне: Рівненський держ. ін-т культури, 1990. С. 110-112.
6.	Бойківські народні флейти у житті вівчарів (на фольклорному матеріалі, зібраному в 1978-1988 роках у Сколівському районі Львівської області). <i>Проблеми збереження і відродження народних традицій, звичаїв і обрядів</i> : Тези доповідей Республ. наук.-теорет. конф. (Львів, 12-14 листопада 1991 р.) / Ред. комісія: Ю.П. Булка та ін. Львів: Львівська держ. консерваторія ім. М. В. Лисенка, 1991. С. 30-31.
7.	Музичні інструменти Турківщини (за даними польових досліджень 1981 року). <i>Традиційна народна музична культура Бойківщини</i> : Тези доповідей наук.-практ. конф. Всесвітніх бойківських фестин «З чистих джерел» (Турка, 19 вересня 1992 р.) / Ред.-упоряд. Б. С. Луканюк. Турка, 1992. С. 12-14.
8.	Актуальність етноінструментознавчої концепції Гната Хоткевича для сучасної музичної педагогіки. <i>Гнат Хоткевич та українська культура</i> : Наук.-творча конф., присвячена 110-річчю від дня народження митця (Рівне, 28 грудня 1987 р.) / Упоряд.: Н. Супрун, В. Сидорук. Рівне: Рівненський

	держ. ін-т культури, 1992. С. 23-26.
9.	Конструктивно-виконавські особливості традиційних карпатських сопілок і формування індивідуальних музичних стилів. <i>Матеріали Другого Всеукр. наук.-практ. семінару викладачів музичного фольклору</i> . (11 грудня 1993 р.) / Упоряд. А. Іваницький, Р. Гусак. Київ: Київський держ. ін-т культури, 1993. С. 120-129.
10.	Конструктивно-виконавські особливості традиційних карпатських флейт і формування індивідуального виконавського стилю. <i>Матеріали Четвертої конференції дослідників народної музики червононоруських (галицько-володимирських) та суміжних земель</i> (Львів, 31 березня – 4 квітня 1993 р.) / Ред.-упоряд. Б. С. Луканюк. Львів: Вищий музичний ін-т ім. М. В. Лисенка, 1993. С. 61-66.
11.	Трудова інструментальна музика гуцулів і бойків. <i>Духовне відродження культури України традиції, сучасність</i> : Матеріали і тези наук.-практ. конф. Рівне: Рівненський держ. ін-т культури, 1994. С. 216-217.
12.	Народна термінологія в карпатському традиційному музично-інструментальному виконавстві: Матеріали до словника. <i>Матеріали П'ятої конференції дослідників народної музики червононоруських (галицько-володимирських) та суміжних земель</i> . (Львів, 15-16 грудня 1994 р.) / Ред.-упоряд. Б. С. Луканюк. Львів: Львівський вищий музичний ін-т ім. М. В. Лисенка, 1994. С. 75-77.
13.	Творчий шлях сопілкаря Миколи Павлюка. <i>Гуцульщина: перспективи її соціального і духовного розвитку в незалежній Україні</i> : Матеріали наук. конф. Першого світового конгресу гуцулів (Івано-Франківськ, 17-18 вересня 1993 р.) / Упоряд. Л. Вардзарук. Івано-Франківськ, 1994. С. 70-71.
14.	Микола Павлюк: творчий портрет традиційного сопілкаря. <i>Українська народна творчість у поняттях міжнародної термінології</i> : Тези доповідей Других Гончарівських читань (Київ, 27-29 січня 1995 р.). Київ: Музей І. Гончара, 1995. С. 122-123.
15.	Гуцульське сопілкарство. <i>Регрес і регенерація в народному мистецтві: Тези і резюме доповідей Третіх Гончарівських читань</i> (Київ, 25-28 січня 1996 р.) / Наук. координатор М. Р. Селівачов. Київ: Музей І. Гончара, 1996. С. 64.
16.	«Королі». <i>Проблеми успадкування зимових народних звичаїв та обрядів</i> : Зб. матеріалів і тез Другої наук.-практ. конф. Слов'янського фольклорного фестивалю «Коляда» (Рівне, 19-21 січня 1996 р.) / Упоряд. і ред. І. Пашук. Рівне, 1996. С. 116-118.
17.	Музично-фольклористичні експедиції на Кубань. <i>Мистецтво і традиційна культура українського зарубіжжя</i> . Матеріали Міжнар. наук. конф. (Івано-Франківськ, 10-12 листопада 1992 р.) / Відп. ред. С. Павлюк. Львів: Ін-т народознавства НАН України, 1996. С. 130-133.
18.	Деякі питання музичної етнопедagogіки. <i>Національне виховання студентів</i> : Тези Міжвузівської наук.-метод. конф. (Рівне, 12-13 березня 1996 р.). Рівне: Рівненський держ. ін-т культури, 1996. С. 127-128.
19.	Індивідуальні виконавські стилі карпатських сопілкарів. <i>Колективне та індивідуальне як чинник національної своєрідності народного мистецтва</i> : Тези доповідей Четвертих Гончарівських читань (Київ, 24-26 грудня 1997 р.) / Упоряд. М. Р. Селівачов. Київ: Музей І. Гончара, 1997. С. 107.
20.	Леся Українка – заповідач збереження й дослідження української народної музичної культури. <i>Твоєму іменню вічно пламеніти</i> : Матеріали наук. конф. до 125-річчя від дня народження Лесі Українки (Новоград-Волинський, 24 лютого 1996 р.) / Відп. ред. Л. П. Грузька. Новоград-Волинський, 1997. С. 58-59.
21.	Виховання музиканта у традиційному середовищі. <i>Іван Огієнко й утвердження гуманітарної науки та освіти в Україні</i> : Матеріали доповідей і повідомлень на Всеукр. наук.-практ. конф. (Житомир, 04-05 березня 1997 р.) / Ред. М. В. Левківський. Житомир: Журфонд, 1997. С. 52-53.
22.	Гнат Хоткевич і формування методу вивчення кобзарства. <i>Українське кобзарство в музичному світі, традиції і сучасність</i> : Тези до наук.-практ. конф. (Київ, 19-21 травня 1997 р.) / Упоряд. М. Хай.

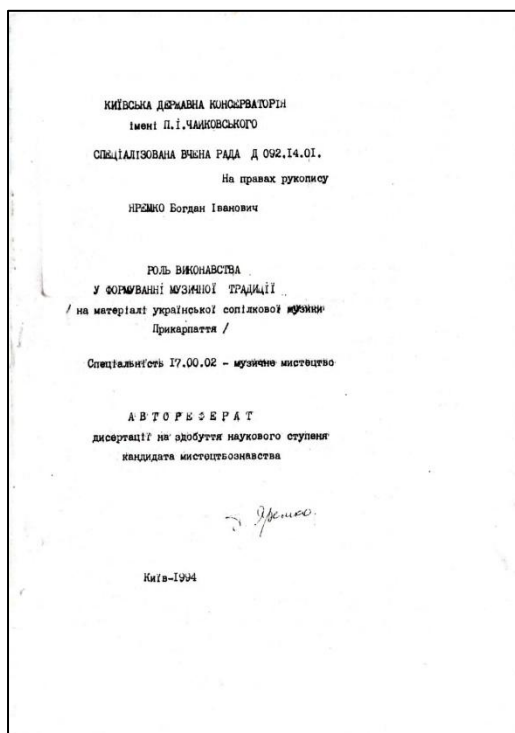
	Київ: Національна музична академія України ім. П. І. Чайковського, 1997. С 51-52.
23.	Виховання музиканта в традиційному середовищі Південної Панщини. <i>Українська родина. Звичаї, традиції, обряди</i> : Зб. матеріалів наук конф. Третього Міжнар. фестивалю українського фольклору «Берегиня» (Луцьк, 06-07 червня 1998 р.). Луцьк: Надстир'я, 1998. С. 40-42.
24.	Сопілкарство Східних Карпат: традиції й сучасність. <i>Регрес і регенерація в народному мистецтві: Колективне дослідження за матеріалами Третіх Гончарівських читань</i> (Київ, 25-28 січня 1998 р.) / Відп. ред. М. Р. Селівачов. Київ: Музей І. Гончара, Родовід, 1998. С. 120-126.
25.	Виховання музиканта в традиційному середовищі Південної Пінщини і Галицької Гуцульщини. <i>Народна музика Волині</i> : Зб. статей матеріалів наук.-практ. конф. (Кременець, 25-26 травня 1998 р.) / Ред.-упоряд. О. Смоляк. Кременець: Кременецький педагогічний коледж ім. Т. Шевченка, 1998. С. 15-26.
26.	Етноінструментознавча концепція Г. Хоткевича і сучасна музична етнопедагогіка. <i>Дивосвіт Гната Хоткевича. Аспекти творчої спадщини</i> : Матеріали наук.-практ. конф., присвяченої 120-й річниці від дня народження Г. Хоткевича (Харків, 15 грудня 1997 р.) / Укладач і ред. П. Г. Черемський. Харків: Харківський держ. ін-т мистецтв ім. І. Котляревського, 1998. С. 110-116.
27.	Соціально-естетична функція карпатської сопілки як звукового знаряддя. <i>Феноменологія українського народного мистецтва форма і зміст</i> : Тези доповідей, виступів, повідомлень П'ятих Гончарівських читань (Київ, 9-10 жовтня 1998 р.). Київ: Музей І. Гончара та ін., 1998. С. 34-35.
28.	Концепція зимово-літньої школи традиційного музичного мистецтва ім. Василя Могура. <i>Музичний фольклор в системі навчання та виховання молоді</i> : Матеріали наук.-педагогічної конф. (Кременець, 11-12 травня 2000 р.) / Ред. О. С. Смоляк. Кременецький педагогічний коледж ім. Т. Шевченка. Тернопіль: Астон, 2000. С. 108-113.
29.	Музыкант-исследователь восточнокарпатских традиционных сопилковых инструментов и их музыки. <i>Музыкант в традиционной и современной культуре</i> : Материалы Междунар. симпозиума (к 60-летию И. В. Мациевского) (Санкт-Петербург, 17-20 декабря 2001 г.) / Сост. Д. Абдулнасырова и др. Санкт-Петербург: Российский ин-т истории искусств РАН, 2001. С. 65.
30.	Морфологічно-термінологічна характеристика бойківських цимбалів (за даними польових досліджень 1980-1999 рр.). <i>Шостий світовий конгрес цимбалістів</i> (Львів, 20-23 жовтня 2001 р.). Наук. зб. Львів: Кобзар, 2001. С. 62-66 (укр. та англ. мовами).
31.	Музичні інструменти традиційних народних ансамблів Бойківщини (за даними польових досліджень 1980-1999 рр.). <i>Фольклористичні візії (учні вчителів І. В. Мацієвському з нагоди 60-річчя)</i> : Зб. ст. і матеріалів урочистої Академії (Львів, 18 листопада 2001 р.) / Ред.-упоряд.: О. Смоляк, В. Коваль. Тернопіль: Астон, 2001. С. 5-16.
32.	Індивідуальні виконавські стилі карпатських сопіларів. <i>Традиційне й особистісне у мистецтві: Колективне дослідження за матеріалами Четвертих Гончарівських читань</i> (Київ, 24-26 січня 1997 р.) / Відп. ред. М. Р. Селівачов. Київ: УЦІК «Музей Гончара», 2002. С. 142-152.
33.	Традиции петербургской инструментоведческой школы и становление украинской этноорганологии. <i>Российский институт истории искусств и европейское инструментоведение</i> : Тезисы Междунар. науч. конф. «Российский институт истории искусств и европейское инструментоведение» (Санкт-Петербург, 9-10 декабря 2002 г.) / Сост. В. Ф. Платонов. Санкт-Петербург: Российский ин-т истории искусств РАН, 2002. С. 33-36.
34.	Карпатські традиційні сопілкові інструменти. Традиція і сучасне в українській культурі. Тези доповідей Міжнар. наук.-практ. конф., присвяченої 125-річчю від дня народження Г. Хоткевича (Харків, 18-21 грудня 2002 р.). Харків: Національний технічний ун-т «Харківський політехнічний інститут», 2002. С. 76-77.
35.	Формування традиційного бойківського музиканта на Турківщині. <i>Традиційна народна музична культура Бойківщини Третіх Всесвітніх бойківських фестин</i> (Турка, 17-20 липня 2003 р.). Зб. ст. і

	матеріалів / Упоряд. В. Коваль, П. Зборовський. Львів Камула, 2003. С. 87-93.
36.	Трембіта як феномен давньої гуцульської традиційної культури. <i>Традиційна народна культура: збереження самобутності в умовах глобалізації</i> : Зб. матеріалів наук.-практ. конф. Міжнародного фестивалю традиційної народної культури «Покуть» (Харків, 18-21 вересня 2004 р.). Харків: Регіон-інформ, 2004. С. 189-195.
37.	Трембита как феномен древней гуцульской традиционной культуры. <i>Вопросы инструментоведения: Статьи и материалы Пятой Междунар. инструментоведческой конф. «Благодатовские чтения»</i> (Санкт-Петербург, 06-10 декабря 2004 г.) / Отв. ред. И. В. Мациевский. Санкт-Петербург: Российский ин-т истории искусств РАН, 2004. Вып. 5, ч. 1. С. 69-74.
38.	Сопілкарство Бойківщини. <i>Бойківщина: віра, культура, цивілізація</i> : Матеріали наук. конф., присвяченої 75-річчю науково-культурологічного товариства «Бойківщина» (Трускавець, 28-29 вересня 2002 р.). В 2-х томах / Шеф-ред. Л. Сікора. Дрогобич-Трускавець: ДП «Укрпол-2», 2004. Том 2. С. 330-335.
39.	Гуцульський скрипаль Василь Пожоджук («Генц») у спогадах музикантів його капели: Тези доповідей наук.-практ. конф. до 125-річчя з дня народження К. В. Квітки (Рівне, 29 березня 2005 р.) / Ред. колегія Р. І. Дзвінка, Н. О. Супрун-Яремко, Б. І. Яремко, Ю. П. Рибак. Рівне: Рівненський держ. гуманітарний ун-т, 2005. С. 8-14.
40.	Трембітна музика в побуті гуцулів. <i>Історія становлення та перспективи розвитку духової музики в контексті національної культури України</i> : Зб. матеріалів Всеукр. наук.-практ. конф. (12-16 квітня 2006 р.) / Голова редакційної колегії В. М. Апатський. Рівне: Волинські обереги, 2006. Вип. 1. С. 49-53.
41.	Штрихи до творчого портрета гуцульського «музики» Миколи Думитрака. <i>Динаміка фольклорного виконавства</i> . Матеріали наук.-практ. конф. до 30-річчя кафедри музичного фольклору / Ред колегія: Р. І. Дзвінка, Н. О. Супрун-Яремко, Б. І. Яремко, Ю. П. Рибак. Рівне: Рівненський гуманітарний ун-т, 2009. С. 23-28.
42.	Петро Реведжук («Швидик») – сопілка «від Бога» (у співавторстві з О. Рибалком). <i>Релікти народної музичної спадщини Полісся</i> : Тези наук.-практ. конф до 130-річчя з дня народження К. Квітки / Ред. колегія Р. І. Дзвінка, Н. О. Супрун-Яремко, Б. І. Яремко, Ю. П. Рибак. Рівне: Рівненський держ. гуманітарний ун-т, 2010. С. 20-25.
43.	Реконструкція «пантеону» скрипалів космацько-шепільської традиції. <i>Традиційна культура в умовах глобалізації сучасні соціокультурні практики</i> : Матеріали Міжнародної наук.-практ. конф. (Харків, 29-30 жовтня 2010 р.) / Ред. колегія: З. І. Алфьорова та ін. Харків. Видавець О. О. Савчук, 2010. С. 261-265.
44.	Штрихи до творчого портрета гуцульського мультиінструменталіста Петра Грималюка. <i>Народна музика Волині та Полісся</i> : Зб. матеріалів Всеукр. наук.-практ. конф. до 35-річчя кафедри музичного фольклору та 200-річчя з дня народження Оскара Кольберга (Рівне, 31 жовтня-01 листопада 2014 р.) / Упоряд. Р. І. Дзвінка, Ю. П. Рибак. Рівне: РДГУ, 2014. С. 179-183.
45.	Реконструкция «пантеона» гуцульских скрипачей космацкой традиции. <i>Единство и многообразие славянского мира: наука, культура, искусство</i> : Материалы Междунар. науч.-практ. конф. (Санкт-Петербург, 19-20 октября 2015 г). Ответственный ред.-сост. А. Тимошенко. Санкт-Петербург: Астерион, 2015. С. 67-69.
46.	Сучасне бачення проблем музичної етнопедagogіки. <i>Десята конференція дослідників народної музики червононоруських (галицько-володимирських) та суміжних земель</i> (Львів, 21-23 квітня 2017 р.): Зб. статей та матеріалів на пошану професора Богдана Луканюка / Ред.-упоряд. Ю. Рибак. Львів: Львівська національна музична академія ім. М. В. Лисенка, 2017. С. 252-260.
47.	Ідеї етноінструментознавчої концепції Гната Хоткейвча і сучасні проблеми музичної етнопедagogіки. <i>Проблеми кобзарознавства та етноінструментології</i> : Матеріали наук.-практ. конф. Першого Міжнародного з'їзду кобзарознавців та етноорганологів ім. М. Будника (Ірпін, 13-14 жовтня

	2021 р): У 2-х книгах / Упоряд. М. Хай. Київ-Ірпінь, 2022. Кн. 2. С. 113-121.
Публікації у періодичних виданнях	
1.	А традиційні народні? (у співавторстві з Н. О. Супрун). <i>Культура і життя</i> . Київ, 1989. № 33.
2.	Виховання музиканта в традиційному середовищі карпатських горян. <i>Гуцульська школа</i> . Яворів, 1997. № 1 (6). С. 64.
3.	Пам'яті великого музики Карпат (вступ до спогадів М. Довгань). <i>Гражда</i> . Львів, 2007. № 1/18. С. 70.
4.	Космацький Паганіні Кирило Линдюк. <i>Гражда</i> . Львів, 2008. № 1/19. С. 48-50.
5.	Музична шевченкіана Гната Хоткевича (у співавторстві з Н. Супрун Яремко). <i>Замок</i> . Кременець: Кременецький обл. гуманітарно-педагогічний ін-т ім. Т. Шевченка, 2014. № 13-18 (81-86). 30 вересня.
Інші публікації	
1.	Инструментальное музыкальное творчество. Сопилка. Сопилкарь. Троица музыка. <i>Восточно-славянский фольклор. Словарь научной и народной терминологии</i> / Редкол. К. П. Кабашников (отв. ред.) и др. Минск: Наука і тэхніка, 1993. С. 325-326, 375.
2.	Перші мелодії (зозуля; транскрипція Б. Яремка). <i>Мацієвський І. Жанрові угруповання української традиційної інструментальної музики</i> / Заг. ред. Б. С. Луканюка. Львів: Львівський вищий музичний ін-т ім. М. В. Лисенка, 2000. С. 16.
3.	Трембіга як феномен давньої гуцульської традиційної культури. <i>Гуцульський календар</i> . Верховина, 2005. Вип. 10. С. 58-59.
4.	Кубанська «зірка» її долі. <i>40 років факультету музичного мистецтва</i> : Енциклопедичний довідник / Ред. упоряд. С. С. Димченко. Рівне: Рівненський держ. гуманітарний ун-т, 2011. С. 196-199.
5.	Сопілкові транскрипції (запис і нотування Б. Яремка). <i>Мацієвський І. Музичні інструменти гуцулів</i> : Монографія. Вінниця: Нова книга, 2012. С. 207-208, 213-216, 227-232, 259-260, 261-262, 263-264.
6.	Павлюк Микола Дмитрович. <i>Українська фольклористична енциклопедія</i> : У 2-х томах / Упоряд., наук. ред. М. К. Дмитренко. Київ: Ін-т мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М. Т. Рильського НАН України, 2020. Том 2. М-Я. С. 192-193.
7.	Реведжук («Швидик») Петро Васильович. <i>Українська фольклористична енциклопедія</i> . У 2-х томах / Упоряд., наук. ред. М. К. Дмитренко. Київ: ІМФЕ ім. М. Т. Рильського НАН України, 2020. Том 2. М-Я. С. 314-315.
8.	Сопілкова музика бойків. <i>Українська фольклористична енциклопедія</i> У 2-х томах / Упоряд., наук. ред. М. К. Дмитренко. Київ: ІМФЕ ім. М. Т. Рильського НАН України, 2020. Том 2. М-Я. С. 420-422.
9.	Сопілкова музика гуцулів. <i>Українська фольклористична енциклопедія</i> У 2-х томах / Упоряд., наук. ред. М. К. Дмитренко. Київ: ІМФЕ ім. М. Т. Рильського НАН України, 2020. Том 2. М-Я. С. 422-425.
10.	Супрун-Яремко (Супрун, Яремко) Надія Онисимівна. <i>Українська фольклористична енциклопедія</i> : У 2-х томах / Упоряд., наук. ред. М. К. Дмитренко. Київ: ІМФЕ ім. М. Т. Рильського НАН України, 2020. Том 2. М-Я. С. 455-456.

Додаток 2

Світлини обкладинок праць Б. Яремка

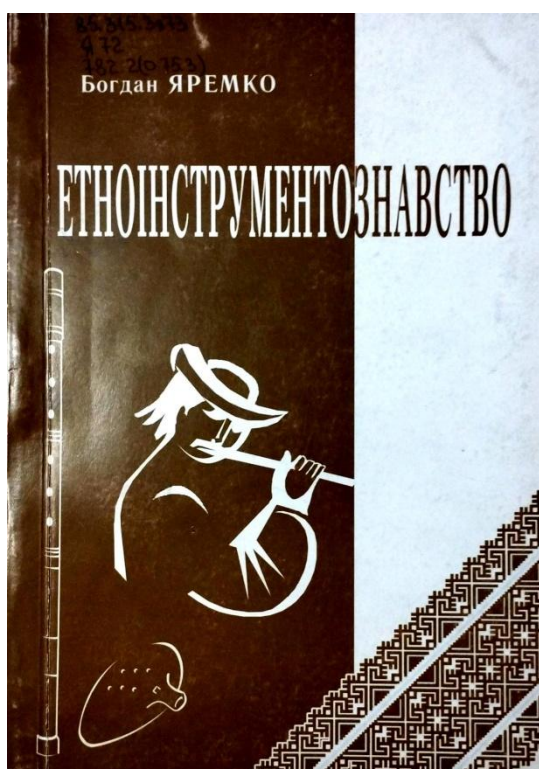
Автореферат кандидатської дисертації, 1995

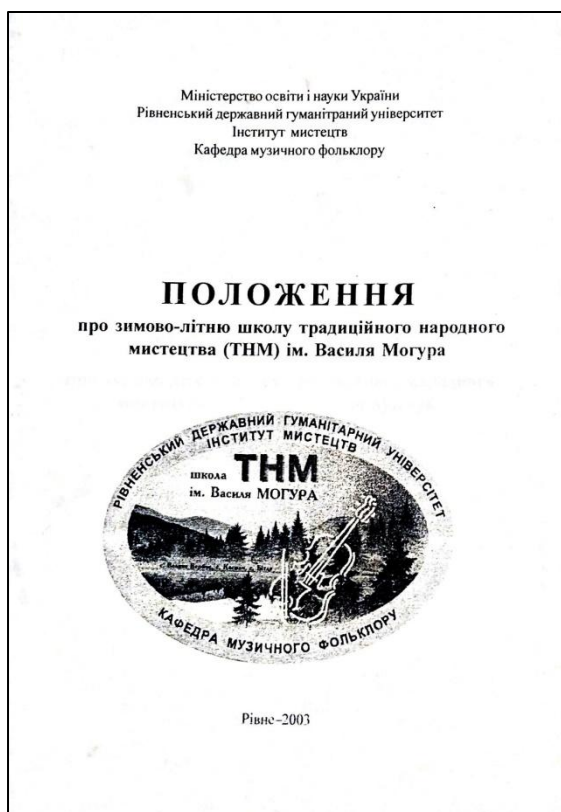
Уторопські сопілкові імпровізації, 1997

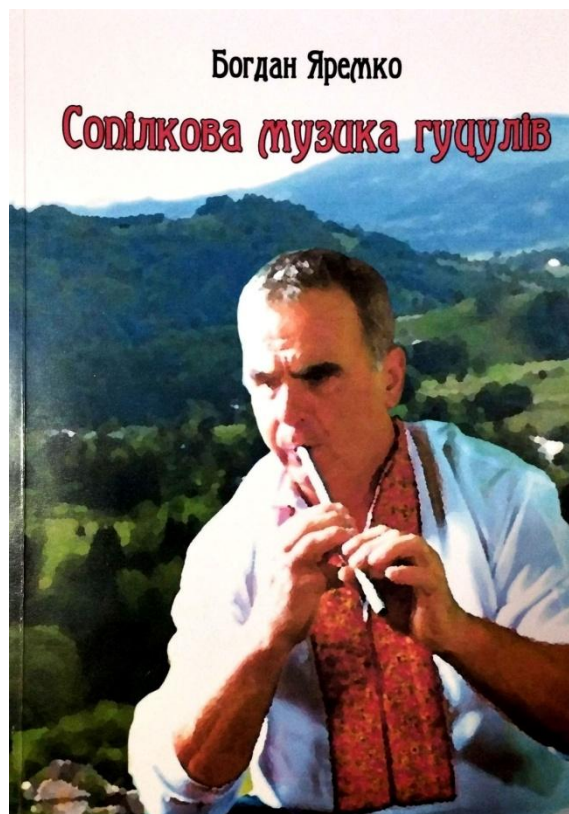
Бойківська сопілкова музика, 1998

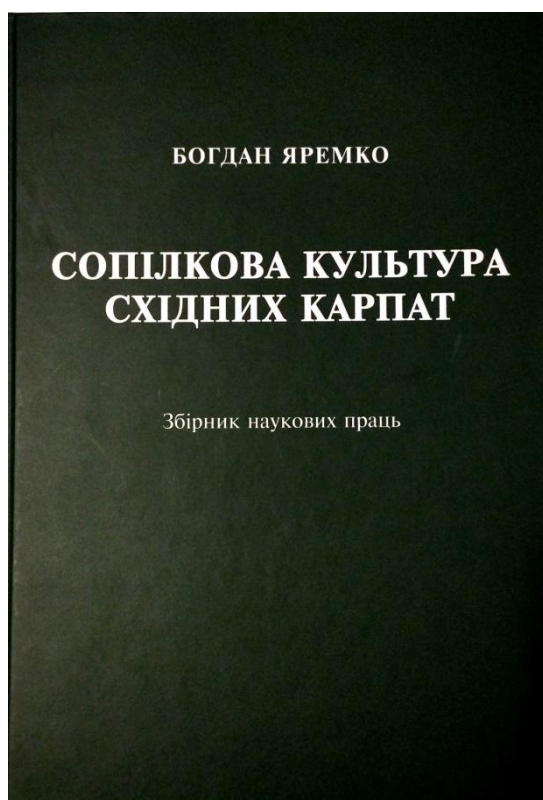
Етноінструментознавство, 2003

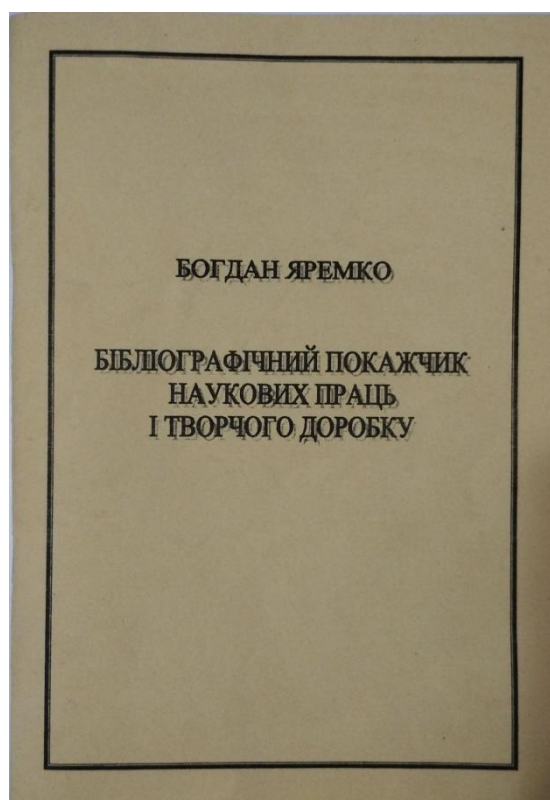
Положення про зимово-літню школу традиційного народного мистецтва (ТНМ) ім. Василя Могура, 2003

Сопілкова музика гуцулів, 2014

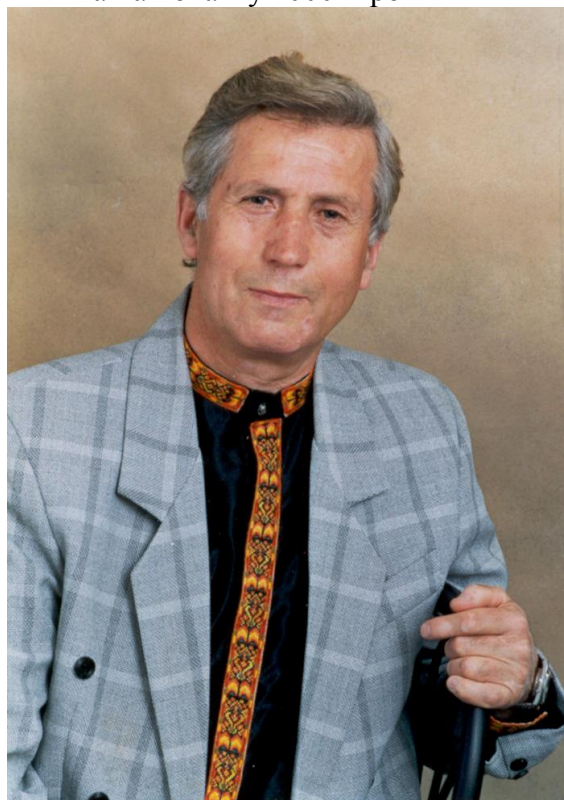
Сопілкова культура Східних Карпат, 2025

Бібліографічний показчик наукових праць і творчого доробку, 2006

*Додаток 3***Фотоілюстрації**
(з архіву кафедри музикознавства, фольклору та музичної освіти)

Богдан Іванович Яремко (1943-2024)
в перші роки роботи у Рівненському виші та на початку 2000-х років

Викладачі та концертмейстери кафедри народного хорового співу (кінець 1980-х рр.)

У першому ряду зліва направо: Богдан Яремко, Надія Супрун-Яремко, Наталія Карауш, Микола Орчинський, Людмила Бешенцева.

У другому ряду зліва направо: Василь Павлюк, Василь Собоєць, Феодосій Васечко, Михайло Довганич, Володимир Франчук.

Б. І. Яремко (в центрі першого ряду) з ансамблем народної музики «Древляни»
(керівник – Я. В. Зуляк)

Концертні виступи із студентами класу сопілки

Під час заняття із студентом класу
Олексанром Рибалком (концертмейстер – Тетяна Прокопович, 2010 р.)

З дружиною Надією Супрун-Яремко (лабораторія-музей фольклорного ансамблю «Горина» кафедри музичного фольклору Інституту мистецтв РДГУ)

У складі журі Всеукраїнського конкурсу молодих виконавців народної музики «З народного джерела» (Рівне)

Богдан Яремко під час фольклористичних експедицій на Гуцульщину
(з книги «Сопілкова культура Східних Карпат», С. 226)